

Déli Hírlap

Redactia și administratia:
TIMȘOARA, I., Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28-10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934/1938
Trib. Timișoara
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMÉR

Bomlott rádióéjszakák

A rádió, amely még rövid idővel ezelőtt annyi gyönyörűséget szerzett nekünk színdarabokkal, operákkal, felolvasásokkal, könnyed és kacagató műsorával, a rádió, a mi szórakoztató jóbarátunk, most kíméletlenül rideg és zordszavú lett. Már szinte féltünk tőle, amikor felszavarjuk. De ezen aggodalmas érzések ellenére is mohóbban lessük közléseit, mint valaha. Hallgatjuk reggel, délelőtt, délben és délután, az est beálltával pedig olyan kétésebesített igyekezettel vetjük rá magunkat, mint ahogyan hajdanában a gályarabok forgatták az evezőt. Vannak számosan, akiknél már szinte aggodalmas kortáni tünet ez a lázasan kapkodó kíváncsiság. Ezek mindenáron azt akarják tudni, hogy mindenféle mi történt, mi az újság? Tájékozva akarnak lenni, hogy milyen a világhelyzet, holott mélységesen meg vagyunk győződve arról, hogy az ezerféle változások villámgyors forgatagában még a legfőbb politikusok sem tudják pontosan, miképpen is állnak a dolgok.

A kíváncsiság azonban makacs, konok elszántsággal nyúzza a rádiót kora estétől késő éjszakáig. Sorra kerülnek az összes elképzelhető állomások között, hosszú és röviden. És főleg aztán abból az egyben óriási, zűrzavaros káosz, hogy mi mindent is mond az angol Reuter, a francia Havas, az olasz Stefani, a német DNB, a lengyel PAT, az orosz Tas és még egy sereg alkalmi ügynökség. Nem lehet rájuk panasznál, az bizonyos. Szolgálnak ezek a legkülönb értesüléseket, természetesen hiób-hírekkel vegyesen, amelyek olyan bőségben vannak elszórva, akár a mazsola a bőkezű háziasszony kalácsában. Lehet hallani olyanokat, hogy ének mered tőle minden ember hajaszála. Ismét bizonyosodnak a hulláhegyek, rendre kerülnek nani műsorra a legirtózatosabb kegyetlenkedések, dologozik a propaganda még kíméletlenebbül, mint a legutóbbi háborúban a rémhír-szítók. De a mostani közléseknek még azzal is megegyezőbb a hatásuk, hogy élőlészóval hallunk azokat, teli sütyölték az egész szobát minden napokban. A rádió bizony szomorú vízszát tesz ezekben az időkben, igen furcsa kultúr szerepet vállal ezzel a propagandával.

Sajnos, ez ellen azonban legalább egyelőre nem lehet tenni semmit, lefeljebb eszméileg tiltakozni, hogy ilyen eszközökkel is dologozik a rádió a modern háború szolgálatában. Ezért viszont tehetünk legalább mi, a saját jólétünk érdekében, a rádióhallgatásban. Hogy ne levessünk menthetetlenül rádiómániák, ne olvadjunk fel teljesen ennek a szenvedélynek a beteg mámorában. Bő kiáltunk ki azzal a megismeréssel, hogy a rádió semmiesetre sem tud bennünket arról felvilágosítani, hogy mi lesz holnap, hiába virrasztunk mellette éjjel-nappal. Ellenben lassan-lassan az idealkórház felé vezet az út, ha nap-nap után feláldozzuk számára a fél éjszakát, ráadásul már számtalan órát arra fordítunk, hogy kicseréljük egymás között az anyagot. Ma már jogosan megállapíthatjuk, hogy egy új kor van kialakulóban, a rádió-mánia. Vannak sokan, akiknek minden tényük, gondolatuk fölött már urrá lett ez az ördögös masina.

Hallgassuk tehát bizonyos mérséklettel a rádiót, mert ezekben az izgatott időkben mindezek fölött az kívánatos, hogy önmagunk urai legyünk, hogy megkíméljük és ébren tartsuk a jó idegzetet. Ezek a rádióhallgató fehér éjszakák úgy hatnak ránk, mint rontó izgató szerek, akár a koffein, vagy más egyéb. Kimerülten zuhanunk ágyba és reggel izgatottan ébredünk fel, mert már vár ránk az újabb hírek korbácsa, a reggeli leadás. Ha szabad ajánlanunk, tartsunk bizonyos mértékűt a rádió-hallgatásban, mert mostani elfajulásában már valóságos társadalmi veszedelem jelent.

(Flanour.)

A NEMET CSAPATOK BEVONULTAK VARSÓBA

Tomasovnál áttörték a németek a lengyel frontot és villámgyorsan 60 kilométert tettek előre Varsóig

Párisban még biznak Amerika támogatásában Megélénkült a francia hadsereg tevékenysége

Berlinből jelentik: A véderő főparancsnoksága közli: A hadműveletek Lengyelországban szeptember 7-én sok helyen az üldözés jellegét vette fel és csak egyes helyeken került sor komolyabb harcokra. Gorlicetől délre és

Tarnovtól keletre a német csapatok Visloka irányában nyomulnak előre.

Mozgó erők a Visztulától északra elérték Stacovot és Lisagorától északra nyomulnak előre. Tomasov irányában már csak 60 kilométernyire állunk Varsótól.

Megállapítja a jelentés ezután, hogy Varsótól délre a Visztula-hidakat a német repülőszétrombolták. Hírül adja a jelentés, hogy

a Tomasov és Varsó közötti vonalon rövid és heves harc után a német csapatok megtörték az ellenség ellenállását és gyorsított ütemben a lengyel főváros felé tartanak

és útközben délelőtt 10 órakor elérték Moskanovot.

Este 7 órakor a német főparancsnokság jelenti, hogy

a német páncélos osztagok pénteken délután 5 óra 15 perckor benyomultak Varsóba.

Francia jelentés a németek lengyelországi sikeréről

A Havas-ügynökség jelenti: A háború első hetének mérlege a lengyel fronton a következő:

A német csapatok hatalmas támadása, amelyet a páncélos és motorizált hadosztályok támogatattak.

elvitathatatlan eredményeket ért el,

miként azt a német hadvezetőség előre tervezte is. A német támadás már a tárgyalások befejezése előtt megindult és 1500 kilométeres fronton kellett a lengyel hadseregnek védekeznie egyedül, mert csak négy nap múlva következett be a hadállapot Franciáország és Nagy-Britannia részéről Németországgal szemben. Lengyelország telképpen is beigazolta, hogy egyedül is ellenáll a támadásnak és az általános mozgósítás elrendelése után a keletporoszországi fronton kezdtek meg hadműveleteiket a Varta környékén, hogy

visszavonulhassanak a stratégiaiilag kedvezőbb védelmi állásokba.

Dacára annak, hogy a páncélos és motorizált német egységek óriási túlerőt képviselnek és a német bombavető repülőgépek felsőbbsege is elvitathatatlan, a lengyel hadsereg rendszerben vonul vissza és méterről-méterre védekezik.

A lengyel hadsereg visszavonulását a poseni tartomány kiürítése előzte meg

A Német Távirati Iroda jelenti:

A Lodz felé előnyomuló csapatok dél felől elérték Rava és Mazovcska helységeket. A lengyelek által kiürített poseni tartomány elfoglalása tovább folyik. Voncovic és Obornik, valamint Kuckumin községeket elfoglalták. Az előnyomás Posen irányában nyugat felől tovább tart.

A poseni szakaszon a lengyel haderő majdnem változatlanul tartja ugyanazokat az állásokat, mint kezdetben. Posen tulajdonképpen az elválasztó szakasz a két német támadási front között, amely részben a Varta és Szilézia, másrészt pedig a Visztula és a korridor között terül el. Posen birtoklása megakadályozza a német csapatok közötti összeköttetést. A lengyel haderő stratégiai visszavonulása összefüggésben áll a lengyel lovasság részéről megkezdett támadó hadműveletekkel, amelyek akadályozzák a német csapatok mozgási szabadságát. A németeknek elsősorban a közlekedést kell biztosítani, mielőtt követhetnék a lengyel haderőket. A lengyel lovasság támadásait a lengyel egylogos egységek ellenállása erősíti, mert ez utóbbiak a német páncélos osztagok mögött gyülekeznek össze és guerrilla-harcot folytatnak gyakran nagy eredményel. A lengyel csapatok hadműveletei az 1914-1920. évi háborúban szerzett taktikai tapasztalatain alapulnak, amelyeket annak idején Pilsudszky marsall szerzett. A hadműveletek vezetése Sztahievicz Vacslav tábornokra van bízva, aki Rydz Smigly marsallal együtt Pilsudszky bizalmasa és a mai modern Lengyelország egyik megalapítója volt.

A német hadsereg főparancsnokság közlése szerint a német csapatok lengyelországi harcokban eddig a következő hadiszákmányra tettek szert:

25 ezer hadifogoly, 126 ágyú, sok harci- és páncélos felderítő kocsis, valamint rengeteg kézifegyver és muníció.

A szlovák hadsereg visszafoglalta a lengyeleknek átengedett területeket

Az United Press pozsonyi jelentése nyomán közli, hogy a szlovák csapatok elfoglalták mindazokat a területeket, amelyeket Csehszlovákia 1920-ban, 1938-ban és 1939-ben átengedett Lengyelországnak.

A LENGYEL VOLT VEZÉRKARI FŐNÖK NÉMET FOGSÁGBAN

Gosziorovszki tábornok a 7. lengyel hadtest parancsnoka német fogságba esett. Gosziorovszki 1936-ban a lengyel vezérkar főnöke volt és Pilsudski marsall legbizalmasabb munkatársa.

CSEKÉLY HADERŐ ALL HARCOBAN A NYUGATI FRONTON

A Petit Parisien szerint a francia katonák több ponton behatoltak német területre, hogy biztosítsák a további hadmozdulatok érdekében a hadsereg által elfoglalt vonalakat. Ugyanekkor el akarják érni azt is, hogy az arcvonal csapatainak rugalmasságát biztosítsák. Az arcvonalra dobott csapatok létszáma aránylag nem nagy és ebben a pillanatban nem lehet szó nagyobb arányú offenzíva megindításáról. A fronton megtették a szükséges óvintézkedéseket, a melyek a hadműveletekkel kapcsolatosak. Tekintettel arra, hogy a Rajna folyása rendkívül gyors, ez a körülmény nagy mértékben nehezítette mindkét fél részére a pontonhidak verését és az átkelést.

Giradoux a francia rádiószolgálat vezetője tegnap este személyesen arra kérte az összes rádióhallgatókat, hogy ne várjanak olyan francia hadijelentéseket, amelyek a francia hadműveleteknek ártnának. Bár Franciaországban jól tudják, hogy a világ türelmetlenül várja a Siegfried vonalakon folyó hadműveletek eredményét, mégis arra kéri a rádió hallgatóit, hogy ne váriának híreket olyan hadműveletek megindításáról, amelyek Franciaország számára felesleges emberáldozatokkal járnának.

DALADIER TANÁCSKOZÁSA GAMELIN TÁBORNOKKAL

A francia fővárosban esüdtörtökön nagyfontosságú katonai megbeszélést tartottak.

Az angol és francia hadsereg vezetői kölcsönös értekezletet tartottak.

Részvett ezen a megbeszélésen Ironside tábornok, az angol szárazföldi hadsereg vezérkari főnöke és az angol légi haderő parancsnoka, míg francia részről Gamelin tábornok, a francia hadsereg főparancsnoka és Guillemonet tábornok, a francia légi haderő főparancsnoka. Daladier miniszterelnök pénteken délelőtt katonai irodájának vezetői kíséretében tanácskozást folytatott Gamelin tábornokkal.

Franciaországban tegnap több nagyvárosban volt légi riadó. Így Marseillesben este 20 óra 30 perctől 20 óra 45 percig jelezték a légi támadás veszedelmét, de a támadás elmaradt. Toulonban este 20 óra 50 perckor szóltak meg a szirénák.

CSAK EGY ESETBEN JÁRT SIKERREL A NÉMET TENGERALATTJÁRÓK ELLENI HARC

Az angol információs minisztérium közli: Fontosabb tengeri hadműveletek nem történtek. A német tengeralattjárók elleni harc tovább folyik és legalább egy esetben eredményt is járt. A Coethin nevű hajót német tengeralattjáró támadta meg, de jelentősebb sérüléseket nem szenvedett és sikerült hazai kikötőbe menekülnie.

Az angol tájékoztató minisztérium közlése szerint a német tengeralattjárók a 2400 tonnás Bcsznia hajón kívül elsüllyesztették a 4850 tonnás Scepte hajót is.

A FRANCIÁK ÉS ANGOLOK TARTÓZKODNAK A SAJTOHADJÁRATTÓL

A Havas ügynökség jelenti: Franciaország és Anglia magatartása a pártatlan közvéleménnyel szemben teljesen korrekt és ezt a közvéleményt nem kívánja megcsalni. Most nem lesznek olyan tendenciózus sajtóhadjáratok, mint az elmúlt világháborúban voltak, mert ezeknek hatásuk már nincsen. Amikor Hamburg ellen indult angol repülőgépek a támadás során veszteségeket szenvedtek, a londoni rádió nem titkolta el épp úgy, mint ahogyan nem titkolta el az elért eredményt sem. Nem kell csodálkozni azon, hogy Anglia és Franciaország nem válaszolnak a sajtó kihívásaira és amikor az ellenséges rádióállomások azt a vádat koholják, hogy megsértették bizonyos államok semlegességét, ezzel azt a célt szolgálják, hogy háborúba kényszerítsék őket. Sem Anglia, sem pedig Franciaország nem kívánják a valóban semleges államok területét megsértetni és tiszteltetben tartják a nemzetközi jogokat.

A Havas-ügynökség jelenti: Két nap óta nagyszámban jelentkeznek a német, lengyel, ma-

gyar, ukrán, osztrák, svájci, olasz és kínai polgárok az ujoncozás irodákban, hogy belépjenek a francia hadseregbe.

NAGYARÁNYÚ TÜZÉRSÉGI ELŐKÉSZÍTÉS A NYUGATI FRONTON

A Havas ügynökség jelenti: Franciaország és Anglia totális háborút kezdtek — ezt a nyilatkozatot tették esüdtörtökön este a külügyi hivatalban. Franciaország és Anglia tisztában vannak azzal, hogy milyen feladatot vállaltak Európa jövőjének biztosítására. Ezt a háborút minden következményével végig fogják vezetni. A szükszavú haterői jelentésekből nem lehet arra következtetni, hogy a nyugati fronton akciókat ne hajtanának végre. A közönséget röviden tájékoztatják a tehermentesítési hadműveletek természetéről. Lengyelországban nincsenek mesterséges és természetes akadályok és ezért ott gyors fordulatok vannak a háborúnak. Ezzel szemben nyugaton a Maginot- és Siegfried-vonalak azért épültek, hogy meglepetések ne érjék a feleket. A támadást azonban megfelelő tüzéségi előkészítés után sikerrel fogják megindítani. Itt a legkisebb eredmény nagy anyagi és erkölcsi következményekkel jár. A nagyarányú tüzéségi előkészítésekről szóló hírek igazak és az is igaz, hogy a francia csapatok benyomultak német területre.

AZ OLASZ PROGRAM: HALLGATNI ÉS DOLGOZNI

Rómából jelentik: Mussolini miniszterelnök pénteken kihallgatáson fogadta Badoglio marsallt, az olasz vezérkar főnökét.

A Maginot- és Siegfried-vonalak leírása

A Havas-ügynökség közli: A nyugati fronton mindkét fél részéről élénk tevékenység észlelhető. A francia hivatalos jelentések szűkszavúsága rekordot ért el és azokból kitűnik, hogy a két ellenfél állandó érintkezésben van egymással. A vidék, ahol a harcok folynak, általában ismert. Nincs még két hónapja, hogy a német mozgófényképszínházakban az egész világ előtt bemutatták a Siegfried-vonalat.

A Maginot-vonal volt a mintája a Siegfried-vonalnak és modellként szolgált a katonai erődtípusok kiépítésére. Ezt a vonalat tíz éven át építették és a Siegfried-vonal pedig gyors válasz volt német részről.

A két erődtípus a Rajna partjait követi egészen a Lauter-folyó öbléig, ahol a vonalak elválnak egymástól. A Maginot-vonal a francia határ mentén halad, míg a Siegfried-vonal eltávolodik a Rajna folyásától. A Maginot-vonal háromszögletű képez, míg a Siegfried-vonal nyolcszögletű. A Rajna völgye északkeleti irányban képezi a keleti határt mintegy 170 kilométer hosszúságban Baseltől a Lauter-folyó torkolatáig. A határszakasz másik része a Rajna és a Mosel között terül el nyugati irányt véve fel, 180 kilométer hosszúságban és a luxemburgi nagyhercegségnél kezdődik a Moseltől nyugatra.

A hadműveletek tehát egy 350 kilométeres szögben folynak le,

amelynek csúcsa a Karlsruhe városától 15 kilométernyire fekvő Lauter-folyónál van. A Rajna határszakasza az elzászi dombos vidéken vonul végig, mintegy 60 kilométer szélességben és telve van dombokkal, a híres elzászi szőlőkkel, északon pedig a Vogézek erdőivel borított hegyekkel. Szembe vele van német területen a Fekete Erdő hatalmas kiterjedésű hegye. E nagy területen városok, Strasbourg kivételével, messze estek a folyótól. A francia területen levő hegyek akadályozzák a kiűtést és a széles Rajna-folyón keves a híd. Különböző is ezeket a hídakat felrobbantják, ha a riadó jelet megadják. Az elzászi gazdag és termékeny vidéken igen sok a város és a falu. Mülhausen 15 kilométernyire fekszik a Rainától, Kolmar már távolabb került, ezzel szemben pedig Strasbourgnak rajnai

Az amerikai parlament többsége a semlegesség törvény módosítása mellett?

Páris. Bár az Egyesült Államok semlegeségi törvénye már életbe lépett, Párisban mégis arra számítanak, hogy Roosevelt elnöknek előbb-utóbb sikerül keresztül vinni a törvény módosítását. A francia sajtó máris arról ír, hogy az amerikai közvéleményben változás állott be. A Figaro szerint valamennyi amerikai

A Popolo d'Italia vezércikke Olaszország feladatát a jelenlegi válságban két szóban foglalja: dolgozni és hallgatni. Majd felveti a kérdést a vezércikk írója, hogy a mai körülmények között milyen lehet Olaszország magatartása? Rámutat arra, hogy Mussolini miniszterelnök volt az első, aki

már látta, hogy a világ katasztrófa felcsodródik

és ezért gyors kísérleteket igyekezett tenni a béke megmentése érdekében. Ezt a kísérletet mindenki elismeréssel és érdeklődéssel tekintette és ez megbecsülést és tiszteletet hozott Olaszország számára. Rámutat ezután Hitler kancellár ama ismeretes nyilatkozatára, amely szerint

Németország nem tart igényt Olaszország segítségére,

mert ezt a háborút egyedül akarja megvívni. Ez is nagy jelentőségű volt a mai helyzetben. A harmadik nagyfotosságú lépés volt az olasz kabinisztertanács elhatározása, amelyben

kimondta Olaszország teljes semlegességét. Az olasz nép tehát a jelen körülmények között nem tehet egyebet, mint dolgozik és hallgat.

ÖSSZEÜLT A FRANCIA NEMZETVÉDELMI TANÁCS

Párisból jelentik: A nemzetvédelmi tanács pénteken összeült és az ülésen résztvett Dardier miniszterelnök is. A külügyi bizottság tagjai elnökletével ülést tartott, amelyen Beson szolgált külügyminiszter is.

A hatóságok intézkedtek, hogy az emlékműveket homokzsákokkal védjék meg.

kikötője van és szemben fekszik a német területen levő Kehl városával. Az elzászi síkságot a Vogézek hegyein keresztül kitűnő út és vastag hálózat köti össze Franciaország belsejével. Az út hálózat hosszú alagutakon vonul keresztül. A lakosságot már a válság kezdetén jórészt eltávolították.

Szemben a német terület sokkal szűkebb a Rajna és a Fekete Erdő között. Itt fekszik Boran városa és ezzel szemben épült a svájci oldalon Bazel, Frieburg Komárral szemben, Lahr, Cefenburg és a világhírű Baden-Baden firdőhöz, továbbá Rastadt és 25 kilométernyire innen Karlsruhe, Baden tartomány fővárosa. Ezt az egész területet sűrű vasti és úthálózat borítja északról dél felé, azonban ez belesik a francia ágyúk hatótávolságába. A Rajna folyása mentén a partok közelében terülnek el a védőművek, amelyek nincsenek túl mélyen a földbe ásva. A Rajna mélysége csak hat méter. A francia oldalon levő beton blokkházak automatafegyverekkel vannak felszerelve és meggátolják a folyami hajózást. Német részen ugyanilyen védőműveket alkalmaztak, de a gyors építkezés széles konstrukciók következtében nemrég a Rajna áradása következtében víz hatolt be ezekre. A Rajna német partja különben is sokkal alacsonyabb, mint a francia part és a Lauter-folyó torkolatától kezdve a két védelmi vonal elhagy egymást. A francia vonal, mint már jeleztük pontosan a határvonal mellett halad, míg a német eltávolodik és az ezáltal keletkezett nagyvonalú térségben folynak a harcok. A francia haderő ott a Maginot-vonal és a Vogézek nyulvány támogatásáig. Ezen a területen kisebb völgyek magasabb hegyek terülnek el és itt lehet találni Tischbach és Zweibrücken városát és észak felé terül el a Saar-vidék, ahol a Saar és Blies folyó haladnak keresztül. A Saar-vidék a leggazdagabb bányászati és erdős területe ma Németországnak. A Siegfried-vonal a hegyeken és az erdőn halad keresztül Trierig, majd a Saar és Mosel összefolyásáig. Itt találjuk a történelmi ből annyira ismert városokat, mint Wiesbaden, Forbach és Bitch. ahol annyi ostromszánc folymár le eddig is a franciák és a németek között

Anglia és Franciaország nem fog különbékét kötni

Rómából jelentik: Az olasz lapok párisi és londoni jelentései szerint a francia és az angol sajtó minden olyan gondolatot, mintha Franciaország és Anglia cserbenhagyná Lengyelországot és Németországgal különbékét kötni, mereven visszautasít. A Giornale d'Italia párisi tudósítója jelenti, hogy a Petit Parisien szerint

Németország arra számít, hogy amikor már megfelelő katonai sikereket ért el a lengyel harctéren, nagy erkölcsi offenzívát indít a béke kieroszakolására.

Ez az offenzíva azonban a francia és angol sajtó szerint már eleve kudarcra van ítélve. A lapok hangsztatják, hogy

Anglia és szövetségesei el vannak határozva arra, hogy a végsőkig folytatják a háborút.

Az angol lapok nem tartják kizártnak, hogy Németország, miután teljesen megtörte a lengyel ellenállást, békét fog felajánlani a szövetségeseeknek. Ez a terv azonban nem fog sikerrel járni — írják a lapok. — A Daily Telegraph szerint

Anglia és Franciaország a nyugati arcvonalon fogják megvívni a döntő csatát Németországgal.

Lengyel kormányt alakíttatnak a németek a különbéke megkötésére

Berlinből jelentik: A német repülők ma röpcédulákat dobáltak le Varsóra. Hír szerint a német kormánynak az a célja, hogy a megszállott lengyel területen lengyel kormányt alakítsanak, amely németbarát politikát folytat és amellyel megköthetik majd a különbékét.

Mexikó a demokrata államokat segíti

A mexikói parlament képviselőinek tiszteletére adott banketten Ramon Beteta a köztársasági elnök nevében kijelentette, hogy Mexikónak szándékában áll nyersanyagot szállítani azoknak a hadviselő feleknek, amelyek rokonszenvesek a köztársaság előtt. Mexikó nem maradhat közömbös, amikor az emberiség sorsa forog kockán. Ez a nyilatkozat mély hevonomást okozott — jelenti a Havas-ügynökség —, miután ebben a kifejezésre jut Cardenas elnök azon akarata, hogy a demokrata államokat segítse Mexikó. Különös nagy értéke van a nyilatkozatnak, mert ez a Panama-konferencia egybehívása előtt hangzott el.

JUGOSZLAVIA NEM MOZGOSIT

Az egyik angol távirati ügynökség

nyomán a külföldön azt a hírt terjesztették, hogy a jugoszláv hadsereg általános mozcsozítást rendelt el. Ez nem felel meg a valóságnak, mert csak a tartalékosok bizonyos korosztályait és ezek közül is csak a speciálisokat hívták be hadgyakorlatra.

LUXEMBURG MINDKÉT FÉL SEBESÜLT-JEIT APOLJA

A svájci hadsereg elfoglalta állásait a megerősített szakaszokon. A csapatok jelenléte eloszlatta a határmenti lakosok aggodalmait.

Hír szerint a luxemburgi kormány lépést tett a hadviselő államok kormányainál, hogy a nagyhercegséget tekintsek olyan semleges övezetnek, amely a nemzetközi vörös kereszt szervezet vezetése alatt mindkét fél sebesültjeinek ellátására használható lenne.

A vonal a német csapatok állását jelzi szeptember 3-án este

NÉMETEK INTERNALÁSA PALESZTIÁBAN

Az angol információs minisztérium jelenti, hogy a Palesztinában élő németek internalása a legkedvezőbb körülmények között történt meg. Csak azokat a férfiakat vették őrizetbe, akik katonakötelesek. A többieknek a legteljesebb mozgási szabadságot biztosították azokban a körzetekben, ahol eddig is éltek. A koncentrációs táborok tiszták, tágasak és élelmezésük is kifogástalan.

DÁNIABAN DOBTAK LE AZ ANGOL RÖPCEDULÁKAT

Koppenhágai jelentés szerint a dán hatóságok megállapították, hogy az angol légi haderő ismét megsértette Dánia semlegességét. Ezt úgy derítették ki, hogy az ország határmenti területein nagy mennyiségben találtak német nyelvű angol röpcédulákat, amelyek a német néphez szölköztek és amelyeket angol repülők dobtak le.

DÉL-AFRIKA ÉS SZÍRIA A NÉMETEK ELLEN

A Reuter-ügynökség jelenti Pretoriából: A délafrikai köztársaság és Délvugat-Afrika hadiállapotba került Németországgal.

A Vatikán lapja bevruthi jelentést közöl, amely szerint Szíria kinyilatkoztatta, hogy hadiállapotban levőnek tekinti magát Németországgal. A bevruthi német követ utlevelét kiadták.

Ali Maher pasa, egyiptomi miniszterelnök, az alanti nyilatkozatot tette a Times tudósítója előtt:

— Az egyiptomi kormány és a lakosság tiszta szívűkből csatlakoztak Anglia mellé a nagy küzdelemben, amelynek célja az igazság és a szabadság megvédelmezése. Egyiptom népe hűséges barátja Angliának és mindent el fog követni, hogy megsegítse. A mi érdekünk is az, hogy Nagy-Britannia ellen tudjon állni az erőszak politikájának.

A NÉMET TENGERALATTJÁRÓK EL-SÜLLYESZTETTEK HÁROM ANGOL KERESKEDELMI HAJÓT

Londonból jelentik: A Purkzestan nevű angol kereskedelmi hajót az Atlanti Óceánon megtorpedózták. A hajó elsüllyesztéséről közelebbi hírek még hiányzanak. Ugyancsak az Atlanti Óceánon, 200 mérföldnyire a spanyol partoktól, torpedó érte az Olive Grove nevű angol kereskedelmi hajót is. A Washington nevű amerikai gőzös parancsnoka az Olive Grove 33 főből álló legénységét megmentette és fedélzetére vette. Az amerikai tengerészkapitány rádiónyilatkozatában megállapította, hogy

a német tengeralattjáró az angol teherhajó legénységét utasította, hogy hagyja el a gőzöst.

Amikor a mentőcsónakok a vizen voltak, sőt, amikor bizonyos távolságba eleveztek, csak akkor torpedózta meg a hajót a német búvárnaszád. A német tengeralattjáró parancsnoka az angol legénységet a legudvariasabban kezelte és irányítással látta el őket, közben pedig vörös rakétákat lőtt fel és ez tette lehetővé a Washington számára, hogy a mentőcsónak keresésére induljon.

Pénteken befutott a lisszaboni kikötőbe egy gőzös, amely magával hozta a Maanar angol teherhajó legénységét.

A 7300 tonnás angol gőzhajót szintén megtorpedózták.

A Wilhelm Anderseen holland aknarakó hajó Halder közelében aknára futott. A személyzetből 57 meghalt, 23 súlyosan megsebesült és többen eltűntek.

ERŐSÖDIK A FRANCIA OFFENZÍVA

Párisból jelentik: A nyugati arcvonalon a francia hadsereg támadása erősödik. Több ponton a hadsereg érintkezésbe lépett a német állásokat védő csapatokkal.

ISMÉT RÖPCEDULÁKAT DOBTAK LE AZ ANGOLOK

Londonból jelentik: Az angol tájékoztató minisztérium szerint az angol légi haderő felderítő szolgálatot végzett és a német lakosság közre három és félmillió röpcédulát dobott le.

A távolbalítás olcsó lehetőségét magyar tudós teremti meg

Tihanyi Kálmán fizikus nagyjelentőségi felfedezése. A drága katódcsőtől a neonfényig

Budapestről jelentik: Evek óta a világ minden táján a tudósok éjjel-nappal azon munkálkodnak, hogy a képeket a rádió hangtovábbításához hasonlóan a távolba közvetítsék. Történt már bizonyos haladás is, azonban a távolbalító készülékek előállítására egyelőre annyira költséges, hogy szó sem lehet azoknak a társadalom szélesebb rétegeiben való terjesztéséről. Londonban, Berlinben és Párisban a fizikusok szorgalmasan dolgoznak a készülék tökéletesítésén és a nemzetközi kiállítások alkalmával csupán mint látványossági tárgyat mutatják. A sok kísérletezés után talán már közel van a tökéletes megoldás. Tihanyi Kálmán magyar tudós Berlinben folytatott kísérleteket a távolbalítás két nagy tudosának, Carolus és Schröfer professzoroknak meghívására és az eddig elért eredményekről a következőkben számolhatunk be:

AZ ELEKTROMOS SZUGARZÁS TOVÁBBITJA A KÉPELEMEKET

A magyar Mihály Dénes elgondolása szerint a távolbalító készülék a leadandó képet soktizezer apró, szinte csak pontnagyságú képelemre bontja, ezeket a pontokat rádióhullámon szerteszágározza, a felvevő készülék pedig a pontocskákat ismét összerakja, úgyhogy a néző előtt egységes kép látszik.

Tihanyi Kálmán elgondolása az volt, hogy a képelemek letapogatását a mechanikai eljárásnál milliószor és milliószor tökéletesebb elektromos sugárzásra, a katód sugarakra bízta. A Tihanyi-féle katódcső ma már

másodpercenként négyszázezer pontot tapogat le egy képről,

amiből az következik, hogy a leadott kép tömör, egységes és mert nem forgó és rezgő mechanizmus, hanem a háromszázezer kilométeres sebességgel szárguló elektromos sugarakkal tapogatja és közvetíti, ez a leadott kép szilárdan áll a vetítőernyőn, nem rezeg.

Sajnálatos, hogy a két világhírű német fizikus, Carolus és Schröfer, abban az időben nem láttott fantáziát Tihanyi Kálmán találmányában, így aztán Tihanyi nem is igen jutott zöldrágára a németekkel. Mindenesetre bejelentette találmányát a német és az angol szabadalmi hivatalban. Telt-múlt az idő, Tihanyi hadi találmányokkal kezdett foglalkozni, utazgatott Európaszerte, tárgyalt a franciákkal, az angolokkal és az olaszokkal. Már nem is igen gondolt a katódcsőre.

Az angol szabadalmi hivatal időrendi sorrendben minden bejelentett szabadalmat kinyomat, így történt azután, hogy Tihanyi szabadalma is valami hat esztendő után nyilvánosságra került. Ezt sokan olvasták, többek közt a Radio Corporation főmérnöke, Zworykin is, aki keresni kezdte Tihanyit, hogy megvegye tőle a szabadalmat.

Egy esztendőbe került, amíg Tihanyit megtalálta Speziában,

az olasz hadikikötőben, ahol Tihanyi éppen egy haditalálmányon dolgozott az ottani állami laboratóriumában.

TIHANYI KÁLMÁN AZ IKONOSZKÓP IGAZI FELTALÁLÓJA

Tihanyit ebben az időben már nemigen érdekelt a távolbalítás, ezért minden további nélkül eladta a szabadalmat a Radio Corporation-nak. Zworykin hozzálátott a szabadalom gyakorlati kidolgozásának és olyan eredményeket ért el, hogy dizsdoktorságot kapott és a Tihanyi-féle katódcsövet, a mai távolbalító készülék elektromos szemét elnevezte ikonoszkoopnak.

A Radio Corporation-nek az ikonoszkoop elért eredményei után a németek is rájöttek, hogy a fiatal Tihanyinak mégis csak igaza volt és ma már a charlottenburgi műegyetemen Gerth's professzor, német postatanácsnok, a televízió világhírű elméleti tudósa előadásában Tihanyi Kálmán nevéhez fűzi az ikonoszkoop feltalálását.

Amint idáig elmondottunk, az az utolsó tíz esztendőnek mozgalmas, de lezárt fejezete. Jelenleg világszerte az ikonoszkoop többé-kevésbé tökéletesített készülékivel, de mindenesetre a Tihanyi-féle ellen-aktív cső elv szerint folytatják a televíziós adásokat és kísérleteket.

Tihanyi Kálmán ez a szép nemzetközi siker felbuzdította és ismét kezdett foglalkozni a távolbalítással. Az ikonoszkoop-eljárás ma még rendkívül drága, mert a kifogástalan katódcső előállítására nem tömegmunka, amilyen az izzólámpagyártás, hanem minden egyes katódcső előállítására a fizikusnak és az ügyvédnek valóságos művészi készítményre.

A drágaságon kívül az a baja is megvan az ikonoszkoopnak, hogy miután katód sugarakkal, tehát látha-

atlan fényvel dolgozik, csak tudományosan képzett egyének bánhatnak csak vele.

Ezek a megfontolások vezették Tihanyi Kálmánt arra, hogy megpróbálkozzék a neonfényvel, azzal a kék és vörös fényvel, amelyet a városokban utonutófényként használnak reklámcéllra.

A NEONSUGAR DÖNTŐ SZEREPET NYER A TÁVOLBALÍTÁS TERÉN

Az ilyen mágneses mezővel villámgyorsan irányítható és forgatható neonsugárral kezdte most Tihanyi tapogatni a leadandó képeket és ma már ott tart, hogy egytöredék másodperc alatt negyvenezer pontot tapogat le, ami azt jelenti, hogy egy másodperc alatt kétmillió képelemet tud továbbítani.

Ugyanaz a Carolus és Schröfer professzor, aki tíz esztendővel ezelőtt bizalmatlan volt az ikonoszkoopkal szemben,

ma esküszik az ikonoszkoopra és bizalmatlan Tihanyi nemrégiben bejelentett új találmányával, a neonfényvel tapogató távolbalítóval szemben.

Tihanyi Kálmánnak, ugylátszik, az a balszerencséje, hogy mindig előtte jár a távolbalítás mindenkor tudományának. Tekintve azonban, hogy az angol sza-

A magyarság iskola- és egyházi kérdései a szakminiszterek előtt

Kolozsvárról jelentik: Jelentettük, hogy Illés Gyula dr. és Laár Ferenc református egyházi tanácsosok a fővárosba utaztak, hogy illel-ke kormánytényezőkkel különböző iskolai és egyházi kérdéseket tárgyaljanak meg. A két egyházi tanácsos a fővárosban Dragomir Silviu dr. kisebbségi minisztert, Andrei Petre nemzetnevelésügyi minisztert és Sidorovici országörparancsnokot keresték fel és az időszerű kérdéseket és a szónyegen fekvő kisebbségi sérelmeket tárták előjük.

A két egyházi tanácsos az elmúlt nap vizsgáltaerközött Kolozsvárra. Illés Gyula dr. bucur-restii útja alkalmával nyilatkozatot adott lapunknak és ennek során többek között a következőket közölte:

Sidorovici országörparancsnokot azért kerestük fel, hogy megtárgyaljuk vele a magyar

CORSO MOZI

bemutatja minden idők legnagyobb kalandorfilmjét

TRADERHORN

A század legregényesebb kalandja. Egy csodás szerelem története, a vad afrikai dzsungel közepén. Ezernyi szenzáció, lélegzetvisszafojtó... Minden képzeletet felülmúló film.

METRO-GOLDWYN-JOURNAL

Előadások 3. 5, 7, 9.15 órákor. Vasárnap délután 11 órákor 17 leies helyárrakkal:

ORGONAVIRÁGZÁS

badami hivatal előbb-utóbb, ha évek mulva is, kinyomatja a bejelentett szabadalmakat, remélhet hogy nemokára az emberiségnek szerkesztje le találkozhatsz a televízió „népnevő” készülékével, mely a háztartás olcsó készüléke lesz.

tanintézetek növendékeinek az országör-szervezetbe történő bekapcsolódását. Egy új rendelkezés előírja, hogy az országör-szervezetbe kisebbségi tanulók is kötelesek belépni. Ezt a kérdést felvetettük a nemzetnevelésügyi miniszter előtt is.

— Ebben a kérdésben is tárgyaltunk a nemzetnevelésügyi miniszterrel és Dragomir Silviu dr.-ral. Újabb ígéretet kaptunk, hogy a segélyügyet rendezik. Megígérték a nyilvánossági joguktól megfosztott iskolák helyzetének felülvizsgálását is.

Az utóbbi kérdés rendezése ugyanis elsősorban a kisebbségi oktatásnak. A református elemi iskoláknál például az a helyzet, hogy az iskolák 67 százalékának van csak nyilvánossági joga.

Százéves a hajócsavar

Feltalálója az adósok börtönében tudta meg, hogy igaza volt...

Le Havreből írják: Különös ünnepély játszódott le a napokban a lehavrei kikötő belső mólójánál, a száraz dokkok tőzomszédságában. A nagy hajóársaságok vezetőiből és munkásaiból formált küldöttség végigjárták az itt horgonyzó óceánjárókat és lent a gépházakban, az egybegyűlt tisztikar és a legénység előtt, lelkes szónoklatokat tartottak egy ember emlékezetére, akinek találmánya lehetővé tette a modern hajózás rohamos fejlődését.

Ezt az embert Sauvage Frédéric-nek hívták, Találmánya: a hajócsavar.

FELTALÁLÓK SORSA...

Sauvage 1785-ben született Boulogne-sur-Merben. Elvégezte a katonai mérnöki iskolát, de csakhamar kizárólag a hajóépítésnek élt. Több mint tízéves szakadatlan kísérletezés után megszerkesztette a mai értelemben vett hajócsavar első modelljét, ugyanazt, amelyet napjainkban a párisi Technológiai Múzeumban őriznek.

A feltaláló egész vagyona ráment a kísérletezésekre. A szakértők és az illetékes körök — amint ez már hasonló esetekben gyakran megtörténik — támogatás vagy megértés helyett lesújtó ítéletet mondtak munkásságáról. Lehetetlenségnek tartották, hogy az őrjási hajótestet egy vagy több aránytalanul kicsi csavarcsőr szerkezettal hajtssa előre. Ne felejtjük, akkor még a gőzhajó maga is újdonságszámba ment; a tengeri, lapátkerékkel hajtott óceánjárókat. Sauvage hiába erősítette, hogy az általa javasolt csavarrendszer jelentékenyen növelné a hajók gyorsaságát és kevesebb izemanyag fogyasztással járna, senki sem hitt neki. Az amurysis ingerlékeny feltaláló valósággal embergyűlölő lett. Anyagi viszonyai közben egyre rosszabbodtak; végül a Franciárszágban akkor még érvényben lévő törvény értelmében néhány száz franknyi adósság miatt a havrei fogházba zárták.

Ezalatt két élelmes vállalkozó, akinek nevét igazán nem érdemes felejtkezni. Sauvage terveli alapján a legnagyobb titokban hozzáfogott a csavarok gyártásához. A feltaláló tudtán kívül szer-

ződést kötöttek az egyik lehavrei hajótársasággal, amelynek új gőzöse, a „Napoleon” 1839 augusztusában végén — tehát pontosan száz év előtt — Le Havre és Cherbourg közötti próbajáratát már csavarra felszerelve tette meg. Az eredmény rácsfolt „szakértők” véleményére: a csavar kitűnően bevált; a hajó sokkal simábban, biztosabban halad, kormányzása is könnyebb lett, ami pedig a sebességet illeti, az akkori viszonyok között elképesztő 14 csomóra emelkedett!

MÁRVÁNYVAGÓ FÜRESZ, EGÉRFÓGÓ...

Sauvage egyik benfentesétől a fogházban tudta meg, milyen dundalt aratott találmánya. Azonnal perbefogatta a két vállalkozót és a hajóársaságot, de szerencsétlenségére közben szabadama lejárt. A csavar alapötlete közkinésé vált. A feltaláló hiába követelt anvagi részesedést a társaság busás hasznából, a bíróság nem adott neki igazat. Ki kellett töltenie fogházbüntetésének háralevő idejét. Barátai ugyan ekkor már ki akarták váltani, de aiankizásukat büszkén visszautasította. Ott élt sötét cellájában, különböző gépecskéket gyártott, hegedült, egy fűrészt szerkesztett, amel a márványt is átvágta és mert a patkányok ne hagyták békén, két fadarab és a hegedűjén elpatlant hurok segítségével nagyszerűen működő egérfogót üttött össze. Látogatói haszlatlan buzdították, hogy indítson ut nért találmányának bitorlól ellenő márcsóra a vállalt vonogatta.

— Nem az a fontos, hogy én pénzt keresek a találmánnyommal — mondta —, hanem az, hogy ennyire bevált. Ez az én legnagyobb elégtételém. Nem csoda, ha ez a különös ember pár évvel később teljes szegénységben halt meg, az egyik lehavrei szállodában. Filete utolsó éveiben egyetlen szórakozása volt: lejárni a kikötőbe és elnézni a hajóörjársokat, amelyek az ő csavarjaival ékezték meg messzi földrészekről. A tudomány — ez is így szokott lenni — halála után igazságot szolgálatot emlékének. Watt és Papin neve mellett az ővé is díszhelyen szerepel a modern gőzhajózás történetének aranykönyvében.

A német, angol és francia repülőpark

Az "Universul" hasábjain Romulus Seisanu érkes cikkek közül a légi háborúról, amely teljes övel kibontakozott a lengyel-német ellenségeskedés első óráiban és talán szemlélteti lehetünk annak hatalmas összecsapásnak, amelynek be kell következnie már ezekben a napokban az óriási francia-angol-német légi flotta között. A légiháború jelentőségét már évek óta hangsúlyozza minden állam advezetősége, s ha nem is döntőerejű a légiflotta arci tevékenysége, de mint felderítő osztagok, támadást előkészítő bombázó különítmények és nem olso sorban a polgári lakosság megfélemlítését céltevékenységükkel, jelentős szerepük van a mostm háborúban.

E pillanatban — írja Seisanu az „Universul” hasábjain — két nagy légi operációs bázis van: a német-lengyel, valamint az egyesített angol-francia repülőparkok tartson. Ebben az évben — 1934-ben — kezdődött a német birodalom katonai repülőparkok tartson. Ebben az évben — 1934-ben — kezdődött a német birodalom katonai repülőparkok tartson. Ebben az évben — 1934-ben — kezdődött a német birodalom katonai repülőparkok tartson.

Az adatok, amelyek egyes államok légierőjére vonatkoznak, az alábbiak:

NÉMETORSZÁG

A német légiflotta tulajdonképpen kiépítése 1934-ben kezdődött, mert a versaillesi békeszerződés megtiltotta, hogy a német birodalom katonai repülőparkot tartson. Ebben az évben — 1934-ben — kezdődött a német birodalom katonai repülőparkok tartson.

Göring marsall vezetésével kezdték meg a német légiflotta kiépítését és egymásután kerültek ki a német gyárakból a vadász-, bombavető és felderítő repülőgépek s kezdték meg a pilóták kiképzését is ugyan mértékben, ahogy azt a birodalom érdekei megkívánták. Ennek a hatalmas munkának tudható, hogy míg 1934-ben egyetlen harci repülőgép sem volt Németországnak, 1938-ban 2800—3000 gép felett rendelkezett a német birodalom. Szakértők véleménye szerint, az elmúlt évben Németországban 120 ezer ember dolgozott repülőgép- és motorgyártáson, közel kétfélmillió heti munkaórával. Az elmúlt év végén a heti termelés 350—400 repülőgép és 1000 motor volt. Természetesen minden egyes légitájon meg van a szükséges pótalkatrész-eleje is, valamint a pilótáképző iskolák uyannebben a időben képezik ki a harci repülőket. Nincsenek pontos értesülések az ezévi német repülőgép-gyártásról, de a külföldi szakajtó véleménye szerint, feltétlenül megkétszereződött a német repülőgép-termelés az 1938 évihez képest.

A legmodernebb német repülőgépek a Messerschmitt BF., Heinkel 109. III., Dornier Do-17 Heinkel HE-170, Junker és még számos más típus, amelyeknek óránkénti sebessége 400—450 kilométer s a bombavető repülőgépek 800—2000 kilogram súly bombákat tudnak magukkal vinni. Különösen féltetesek azok a német repülőgépek, amelyek 1939-ben készültek és a legmodernebb technikai újításokkal építették meg őket.

Nem szól az „Universul” jelentése arról, hogy tulajdonképpen hány gépe van Németországnak. A külföldi szakajtóban megjelent tudósítások szerint, a német légiflotta állománya meghaladja a nyolcezer gépet. Ebben a jelentős számban már benne foglaltatik a Csehszlovákia bekebelezésével megszerzett körülbelül nyolcszáz modern harci gép is.

FRANCIAORSZÁG

A francia légiflotta termelési krízise 1934—1937 években volt. Ezekben az években 1650 francia hadirepülőgép volt, amikor még Németország egyetlen egy harci repülőgép felett sem rendelkezett. Ebben az évben nacionalizálták a hadi-ipart és a francia sajtó állandóan felszínre tartotta az egyre jobban erősödő német hadiflotta fejlődését és ettől kezdve kezdték meg a francia hadirepülőgép-gyártást olyan mértékben, ahogy azt a szükség megkívánta. Az utolsó három évben egyre nőtt a francia hadirepülőgépek száma. 1937-ben 1000 gépet csináltak, 1938-ban 1748 gépet, 1939-ben 2000 új francia repülőgép került ki a gyárakból. 1939 nyarán 600 repülőgépét rendelt Franciaország az Egyesült Államokból és Guy la Chambre tervei alapján a francia hadirepülőgép-gyártás elérte a havi 250 gépet. Így tehát a németek által diktált fegyverkezési versenyben a francia hadirepülőgép-gyártás is magára talál és úgy mennyiségileg, mint minőségileg megállja helyét a világ repülőgép-termelésében.

ANGLIA

Az angol repülőgép-gyártás is az 1934. évben alatta maradt a németnek. 1934—38 években a repülőgép-gyártás költségvetését — az alapösszeget nem tudjuk — 134 millió fontsterlinggel növelték. Az angol hadiflottának legkiválóbb típusaia Bristol-Blenheim, a Fairey-Battle, a Wickers-Wellesey, amelyeknek sebessége meghaladja a 450 kilométer és a kis vadászgépek 400 kiló bombát vihetnek magukkal. A nehéz bombavető repülőgépek (Armstrong-Whitworth-Whitley) 300 kilométer óránkénti sebességgel érnek el, 1000 kilogram bombát vihetnek magukkal és 1000 kilométer távolságra üzemanyagot. Van az angol légiflottának olyan vadászrepülőgépe is, amelyek kétszemélyes könnyű gépei az 500 kilométeres sebességgel is meghaladják és 300 kilogram bombát vihetnek magukkal.

Az angol légiflotta 1938-ban működésbe 125 légi eskadron felett rendelkezett, amelyek közül 30 vadász, 68 bombavető, 10 öszekötő és 15 felderítő raj volt, összesen 1550 géppel. Ugyanez év végén 1750-re emelkedett az angol hadirepülőgépek száma és ahogy növekedett az európai feszültség, úgy fokozta Anglia a repülőgép-gyártási ipar tempóját. Nemcsak az anyaországban építettek egyre-másra repülőgép-gyárakat, hanem a domíniumokban is. 1939. év elején minden eddigi képezet felülmúló mértékben indult meg az angol repülőgép-gyártás. Március

hónapban a légügyi miniszter nyilatkozata szerint — huszmillió fontsterlinget költöttek el naponta a repülőgép-gyártásra és a vele összefüggő beruházásokra. Ezekben a hónapokban az angol légiflotta havonta 800 új gépet kapott. Természetesen úgy a szárazföldi, mint a vízirepülőgépeket építették és Anglia mint vízihatalom, repülőgép-szállító anyahajók építésére is óriási gondot fordított.

Hangsúlyozza a cikk, hogy az angol repülőgép-gyártás azért képvisel különösen komoly erőt, mert a legelsőrendű nyersanyagokból állítják össze a gépeket és a személyzet is az elkövetendő legjobb kiképzést kapja. Mert Angliában az az elv, hiába van nagyszámú légiflotta, ha a pilóta és a segéd-személyzet nincs úgy kiképezve, hogy semmi kívánni valót ne hagyjon maga után.

Végül arról emlékezik meg az „Universul” cikkírója, hogy a lengyel harctéren dolgozik a német légiflotta nagyrésze és így érthető, ha uralkodik a légi csatákon. Levonja a következtetést is R. Seisanu a lengyel-német harcokból: a szétbombázott repülőterek helyett a jövőben minden állam bizonyára földalatti repülőtereket épít, hogy az ellen-séges gépek bombái ne szaggassák fel a repülőteret úgy, hogy a gépek fel és leszállása lehetetlen legyen.

Csak érintve van a cikkben a repülőgép elleni védekezések legfontosabb eszköze: a levegőben rögzített ballonsor, amely kitűnő védekező eszköznek bizonyult. Ugy a Siegfried, mint a Maginot-vonal felett ilyen léghárító ballonsor áll és csak most fogjuk megtudni, mit szeltek ki a harcban álló álmok vezérkarai a féltelmetes erejű légitámadások megállítására.

Baran Coriolan dr. miniszter temesvári látogatása

A miniszter a németek képviselőivel fontos megbeszélést tartott

Baran Coriolan dr. miniszter Temesvárra érkezett. A pályaudvaron Ciupe Gheorghe dr. királyi helytartósági vezértilkár, Popovici Virgil dr. ezredes-prefektus, Tieran Emil dr. főpolgármester, Gritta Ovidiu rendőrközeletor és több más előkelőség jelent meg.

A miniszter esütörtökön reggel meglátogatta Marta Alexandru dr. királyi helytartót. A helytartóságon megbeszélés volt, amelyen résztvettek Baran Coriolan dr. miniszter, Marta Alexandru dr. királyi helytartó, Dragalina Cornelia tábornok.

Ciupe Gheorghe dr. vezértilkár, Popovici Virgil ezredes-prefektus, Tieran Emil dr. főpolgármester, Giomanescu ezredes, valamint Calinescu M. és Capra őrnagyok.

A megbeszélés után Baran dr. miniszter. Popomb Ion dr. kabinetfőnök, Hadrieh Hans dr. német szenátor, Jung Hans dr. képviselő és Anton Páter, a Nemzeti Utaszállatás Arconala legfőbb tanácsának tagja autóbán elmentek és sorra felkeresték Másleket, Radnát, Szénfalut, Aradot, Ujardot és Szentmártont és mindenütt megbeszéléseket tartottak.

Megállapították, hogy a német kisebbség és a hatóságok között teljesen azonos felfogás van. A német kisebbség képviselői kijelentették, hogy teljesen megelégedettek a megbeszélések eredményeivel és a hozott határozatokkal. Baran Coriolan dr. miniszter és kísérete esütörtök este tért vissza Temesvárra.

Tegnap volt három esztendeje annak, hogy néhai Baran Petru, volt nyerői iskolai igazgató-fanító meghalt. Ebből az alkalomból délelőtt féltizenkét óraker az erzsébetvárosi görög keleti román temetőben az elhunyt sírjánál Vuia Cornelia plébános nagy pápi segédlettel grászistentiszeletet tartott. A temetőben megjelent Baran dr. miniszter az édesanyjával, Marta Alexandru dr. királyi helytartó, Dragalina Cornelia tábornok, Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezértilkár, Tieran Emil dr. főpolgármester, Gritta Ovidiu rendőrközeletor, Popovici Virgil ezredes-prefektus és még számos ismert személyiség. Baran dr. miniszter pénteken este utazott vissza a fővárosba.

SCALA

Ma ünnepélyes bemutató. A legújabb és legérdekesebb regény filmváltozata.

A MALAKKAI NŐ

Szenzációs felvételekkel, izgalmas tartalommal. A főszerepben: EDWIGE FEUILLERE, RICHARD WILLM

Vasnap déle 11 óraker

MICKEY ROONEY

AZ ELSŐ BALLÉPÉS

Maine helyárrakkal.

= HIREK =

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félévre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félévre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félévre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Magyar siker Hollywoodban

Seton Margrave, a Daily Mail főmunkatársa ma reggel érdekes cikket írt lapjában a hollywoodi utánpótlásról. Megállapítja, hogy a filmváros az utóbbi esztendőben főképpen az angol művészeti piacról szerzi be az utánpótlást. Néhány esztendővel ezelőtt még az volt a divat, hogy Közép-európa szállítja az új sztárokat, akik tehetségükkel és furcsa kiejtésükkel tűntek ki, újabb azonban erre már nem került sor.

Négy új angolszármarzású sztárt avatott Hollywood az utóbbi esztendőben. Anna Neagle juttassa az Edith Cavellről szóló film főszerepébe. Geer Garson, aki az Isten vele Mr. Chips! főszerepében aratott sikert, ma egyike a legkedveltebb fiatal hollywoodi sztároknak. Vivien Leigh az Elfüjt a szél főszerepét játssza.

Külön megemlékezik a cikkíró Ilona Masseyről (Hajmássy Ilonáról), mint a legfrissebb Közép-Európából érkezett utánpótlásról. Megállapítható, hogy a Metro először a Rosalie című filmben léptette fel és bár ebben nem aratott sikert, annyira bizott benne, hogy több mint 20.000 fontot áldozott a taníttatására.

Egy másik fontos sztárnak tartják Hajmássy Timát és azt hangsúlyozzák, hogy Rudolf Valentino felfedezése óta nem volt olyan művészi szenáció, mint amilyent ígér a magyar színésznek legközelebb bemutatkozása.

Ezután részletesen elmondja a cikk Hajmássy Ilona élettörténetét, azaz, hogy a bécsi Operában tűnt fel a hollywoodi filmembereknek.

Most, hogy filmezett, napi 18 órát dolgozott. A felvételeken kívül naponta négy órát tanult énekelni és naponta vett két angol leckét. A Bulajka című operett filmváltozatában Nelson Eddy a partnere.

A cikk így fejeződik be:

— Amióta a beszélőfilm fellépett, Hollywood nem bizott annyira egy új színészre sikerében, mint Hajmássy Ilonában.

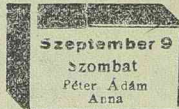
— A windsori herceg visszatért Angliába. Párisból jelentik: A windsori herceg, aki személyét rendelkezésére bocsátotta a kormánynak, ma utón elindult a La Manche csatorna egyik kikötője felé. Az újságírók megkérdezték tőle, hogy milyen feladatot vállalt a jelenlegi körülmények között, de a herceg kitért a válaszadás elől.

— Nem tartóztatták fel Rigában Beck lengyel külügyminisztert. Londonból jelentik: A lengyel nagykövetség hivatalosan megcáfolta a Német Távirati Iroda azon híret, hogy Beck külügyminisztert Londonba való utazása alkalmával Rigában feltartóztatták.

— Kinevezték az angol hadigazdasági minisztérium vezérigazgatóját. Londonból jelentik: Sir Frederic Leyth Rosst, a hadigazdasági minisztérium vezérigazgatójává nevezték ki.

— Jobboldali titkos szervezetet lepleztek le Szófiában. Szófiából jelentik: A rendőrség leleplezett egy jobboldali titkos szervezkedést és annak vezetőit letartóztatta.

— Nincsen kereskedelmi tárgyalás Ankarában és Berlin között. Ankarából jelentik: Az Ulus című hivatalos lap megcáfolja azokat a híreket, hogy kereskedelmi tárgyalások indultak meg Ankarában és Berlin között.

1866. szeptember 9-én halt meg Czuczor Gergely költő és nyelvész. Bencésrendi tanár volt, aki a magyar nyelvészetet és irodalmat tanította. Maga is korán művelte az irodalmat.

Elbeszélő és lírai költeményeket írt. Czuczor ezenkívül számos nyelvészeti munkát írt és megszerkesztette a magyar nyelv Nagy Szótárát is. 1891. szeptember 9-én született Gulácsy Irén, a kiváló író. Irodalmi tevékenységét nagyváradi lapokban kezdte meg 1919-ben, amikor az alföldi népeletből merített novelláit jelentette meg. Csakhamar ismertté tette a nevét, ami buzdítólag hatott rá. Rengeteg elbeszélés és számos regénye van. Igen jelesek történelmi regényei. Ezek közül kiemelkednek: A fekete völgyének, Nagy Lajos király.

— HOLLYWOODTÓL PÁRISIG. „Türeményes élet!” Mitik az idő és lassanként feledésbe mennek a legszebb barátságok is. Egy szép, megható kis történetet közölnek Párisból: Anton Juqas színész ezelőtt 25 évvel éppen abban a pillanatban halt meg egy párisi színpadon, amikor valamelyik divatos operett monológját énekelte: „Türeményes élet!” Feleségétől halála előtt való napon vált el. Most, amikor a temetőben egyetlen barátja meglátogatta a szomorú sorsú színész sírját, megdöbbenve látta, hogy valaki zokog a sír mellett. A hűtlen feleség volt és halkán dünyögte, szinte eszelősen: „Türeményes élet!” — Ramon Novarro újra divatos lett. A Ben Hur felejthetetlen alakítója Franciaországba érkezett. Egyszerre több filmre is kapott szerződést ajánlatot. Hogy többek között minek köszönheti új sikereit? Állítólag annak is, hogy a Normandie gőzsről való leszállásakor húszszor annyira hálgy rohant meg, mint Charles Boyert. A filmgyáros ebből Ramon Novarro népszerűségére következtet a francia filmek forgatására szerződött te. — Marlene Dietrich szereti az á-hangokat. A szépséges sztár legújabb filmjében énekel. A szövegíró külön megkérte, hogy legyen a versben sok á-hang, mert nagyon könnyen és jól tudja énekelni az á-t. — Egy norvég színész, Jok Bogden csak olyan darabban akar fellépni, amelyikben legalább minden második mondat vice. Vices elgondolás, de Bogdennek legalább igaza van és a közönségre gondol.

VALKAY TÁNCISKOLAJA

I. UINII-TÉR 3. SZÁM

Szeptember 11-én nyílik meg

Órák: hétfő és csütörtök

Minden csütörtök és vasárnap délután és este 4 óráig tartó órák. — Beiratkozások naponta, délután 6—8-ig

— Mindenki gondoskodjon a légvédelemről. A légvédelmi törvény 13. szakasza értelmében az összes hatóságok, intézmények, vállalatok, bérházak és ingatlanulajdonosok kötelesek saját költségükre megszervezni a légvédelmet. Az ellenőrző közegek már hozzákezdtek a helyszíni ellenőrzéshez és a jegyzőkönyvek felvételéhez, a törvény 63. és 65. szakasza értelmében. A légügyi és tengerészeti minisztérium felszólítja a légvédelmi törvény 13. szakasza értelmében az érdekelteket, hogy tegyenek eleget kötelezettségüknek és ne várják a következőket.

— Meghalt Hevesi Sándor. Budanestről jelentik: Hevesi Sándor író, a Nemzeti Színház volt igazgatója, a Korvin-koszorú tulajdonosa, pénteken reggel a Fásor-szatóriumban, 62 éves korában, tüdőgyulladás következtében meghalt.

A francia forradalom elő szemtanuja

Jelenleg Budapesten él. Párisban volt, amikor 1789-ben a nagy francia forradalom kitört. Ifjú volt akkor és bohó. Nyugodt volt, amikor a forradalom első napján lerombolták a Bastille falait és nyugodt maradt akkor is, amikor a rémuralom idején a Grève-téren százával hullottak a vérpad fűrészpóros kosarába a levágott emberfejek, köztük a király és királyné fejei is. A francia forradalomnak ez az egyetlen élő kortársa a Siam nevű elefánt. Napoleon császár, amikor feleségül vette Mária Lujzát, az elefántot, mint akkor még nagyon ritka állatot Európában, apósnak, Ferenc osztrák császárnak ajándékozta, aki Siamot a schönbrunn állatkertben helyezte el. Siam azonban 1896-ban mint Ferenc József király ajándéka a budapesti állatkertbe került. Közel kétszáz esztendő Siam, de sem riporterek nem interjúolják meg, sem emlékiratot nem ír.

Babonás londoniak

Különös „modern” jelenséggel foglalkoztak a londoni megyei tanács legutóbbi ülésén. A tanács egyik tagja elmondta, hogy igen sokan önhatalmúlag 11/a-ra, vagy 12/a-ra változtatták a 13-as házszámukat. Kérte, hogy a megyei tanács ezekre a házakra állítsa vissza az eredeti 13-as számot. A javaslatot több tanácstag helyeselte, egyelőre azonban nem döntöttek. A babonás londoniak, akik elűntették házukról a szerencsétlen 13-as számot aggodalommal várják a határozatot. Még jobban agódnának azok, akik nem a maguk, hanem üzletfeleik babonáságára való tekintettel változtatták meg a házszámot: a szálloda- és penziótulajdonosok. Egy nagy londoni penzió tulajdonosa így nyilatkozott: — Hivatatosan a Belsize Avenue 13 szám alatt van a penzióm, én azonban 11/a-nak tekintem. Ha 13-as számot kapna a ház, elveszíteném vendégeim felét. Képzeliük el, hogy például valaki megbetegszik egy 13-as számú házban... Bizonyára így beszélne valamelyik barátja: „Ugye, megmondtam. Ugye, mondtam, hogy szerencsétlen szám”. A babonát nem könnyű legyőzni...

— Jelenteni kell az autózvezetőknél. Bucurestiből jelentik: A nagyvezérkar közleménye szerint az autózvezetői engedéllyel rendelkezők jelentkeznének utolsó határideje szeptember 15.

— Haterz hadifogly Angliában. Londonból jelentik: Az angol hatóságok Anglia területén mint ellenséges elemeket letartóztattak 6000 német és más nemzetiségű állampolgárt. A letartóztatottakat az angol hatóságok hadifoglyoknak tekintik.

— Utazási engedély kell Erdély egyes városaiban. Az ország egyes városaiban az állambiztonsági hivatalok különleges intézkedéseket léptettek életbe. Nagyváradon és Kolozsvárott a városból való elutazás előzetes engedélyhez van kötve. Az utazáshoz szükséges igazolványt a jelentkezők minden további nélkül azonnal megkapják az állambiztonsági hivataltól és csupán személyazonosságát bizonyítványukat kell felmutatniok. Kolozsvárott ez az intézkedés nem vonatkozik azokra, akik vonattal hagyják el a várost. Utazási engedélyt csak azoknak kell kérni, akik gépkocsival, szekérral, motorkerékpárral, kerékpárral, vagy társasgépkocsival utaznak. Az utazási engedély díjtalan, kérvényezni nem kell, azonnal kiállítják.

— Elnapták az angol alsóház ülését. Londonból jelentik: Az angol alsóházat a jövő hét szerdájáig elnapolták. Felhatalmazták azonban az elnökök, hogy szükség esetén a kitűzött idő előtt is összehívhatják az alsóházat. — A lordok házát ugyancsak szerdájig napolták el.

(—) Józseffelváért. A leeggett Józseffelva felépítésére újabbán a következő adományok érkeztek a Déli Hírlap kiadóhivatalába: Govrik Sándor 115 lei, Seydl Ferenc Oravica 100 lei. Gyűjtésünk ezzel 66 ezer 801 lei. A gyűjtést tovább folytatjuk és minden egyes adományt nyugtazunk.

(—) Református istentisztelet Nagyszentmiklóson. Holnap, vasárnap, szeptember tizedikén fél tizenkét órakor református istentisztelet lesz Nagyszentmiklóson. Az istentiszteletet Kuhn Zoltán, a felsőtorontáli misszió kör lelkésze tartja.

(—) Halálozások. Meghaltak: Zikeli Ottília született Zetz hatvanöt éves, Lutz Margit tizennyolc éves gyári munkásné, Docea Maria született Barbu huszonhat éves, Gagea Ana született Radu negyvenkét éves, Borbély Mária született Hruza negyvenöt éves, Petrovici Pável ötven éves nyomdász.

GYÓGSZERTÁRAK ÉJJELEI SZOLGALATA:

Szombaton, szeptember 9-én a szolgálati beosztás a következő:

Az I. kerületben a 10 Mai utcában levő Blumberg gyógyszerértár.

A II. kerületben a Dacilor uton levő dr. Kovács gyógyszerértár.

A III. kerületben a Porumbescu utcában levő Sárge gyógyszerértár.

A IV. kerületben a Preyer utcában levő Ungvári gyógyszerértár.

Az V. kerületben a Corvin gyógyszerértár és Ujkisodán Panajoth Ernő gyógyszerértára állandó éjszakai szolgálatot tart.

Mozi

MŰSOR:

SZOMBAT, SZEPTEMBER 9.

CAPITOL: Bécsi örökség (német film)

APOLLO: Csak a tükör előtt (angol film)

CORSO: Trüderhorn (angol film)

SCALA: A malakkai nő (francia film)

A takarékoság művészete

Erdekes módon jelöli meg a Neues Wiener Tagblatt azt a módot, hogyan kell takarékoskodni. A takarékoság tízparancsolata a következőképpen hanzlik:

1. A takarékoskodáshoz azonnal hozzá kell fogni és sohasem másnapra hagyni. Az, aki feltételezi magában, hogy csak holnapról következő elsejéről, vagy csak karácsonytól kezdve kezd spórolni, az sohasem éri el a tökéletesség fokát.
2. Takarékoskodni lehet a kiadások mérséklésével, különös tekintettel a fogyasztásra.
3. Nem az a fontos, hogy sokat, vagy keveset takarítsunk meg, hanem az, hogy egyáltalán megtakarítsunk valamit.
4. „Olyan takarékos vagyok” mondja némelyik asszony és büszké rá, hogy kevés háztartáspénzt használ fel. Más oldalról azonban ezer apróságot fizetett az urával.
5. Nagy jövedelemből takarékoskodni nem művészet.
6. Egyik oldalról takarékoskodni és a másik oldalról a pénzt kidobni, megmondhatatlanság. Ha valaki azt mondja, „nem engedhetem meg magamnak a nyaralást”, de minden hónapban új ruhát csináltat, vagy új kalapot vesz, senki sem fogja sajnálni.
7. Sokan vannak, akik azt hiszik, hogy takarékoskodnak és noha pazarolnak, valóságos rablógazdálkodást folytatnak az egészségükkel. Ezeknek soha nincs elég pénzük az egészségük számára.
8. A takarékoskodást meg kell tanulni. Már gyermekésként meg kell kezdeni a munkát. Könnyebb később nagystílűsre berendezkedni, mint fordítva.
9. Sok kicsi sokra megy. Aki minden nap figyelmetlenségéből egy félórát égeti a villanyt, a mikor erre nincs szüksége, a számlánál veszi észre könnyelműségét.
10. Aki naponta egy pfenniget spórol, az év végére 3 márka boldog tulajdonosa. Aki azonban a következő évben 100 márkát akar spórolni, az mindig csak akarni fog, de legtöbb esetben csak az akarattól marad.

(—) Söfőrök figyelmébe. A rendőrkvesztura felhívja a hivatásos és amatőr söfőröket, akik az 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918 és 1919. korosztályokba tartoznak, a város területén laktak és jelenleg állástalanok, hogy haladéktalanul jelentkezzenek a Vadászrendben működő katonai bizottság előtt. A nem jelentkezők szigorú büntetés alá esnek.

(—) Löbl Böske ritmikus tornaiskolájában, hó 15-én megkezdődik a tanítás. Beiratkozni lélelőtt 11—10 a régi helyen, III. Plevnei-tér. Telefon: 31—60.

(—) Gyász. Vásárhelyi László, temesvári szálftó a háborúban szerzett betegsége következtében, 12 éves korában meghalt. Gyászolja özvegye, leánya és nagy rokonság. Temetése vasárnap délelőtt 12 órakor megy végbe a zsidó temető halotti csarokában.

(—) ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE. A Déli Hírlap kiadóhivatala figyelmezteti a lap előfizetőit, hogy csak a kiadóhivatal által szabályszerűen kiállított nyugta ellenében teljesítsenek fizetéseket. Csak azokat az előfizetéseket fogjuk a jövőben elismerni, amelyek a kiadóhivatal részéről kiállított nyugta ellenében történtek.

(—) Férfizáródként Mária Radnára. Kiszaszony napja alkalmából nagyszabású férfizáródként indult Temesvárról Mária Radnára. A gyalogos bűnsútként szerdán reggel indultak el Fodor József központi pap vezetésével, tegnap reggel pedig különvonaton mintegy négyszázan mentek a kegyhelyre. A különvonat utasai egy napig maradtak Radnán és még tegnap este visszaérkeztek, míg a gyalogos záródként résztvevői vasárnap este térnek vissza. Pacha Agoston megyés püspök, Waltner József dr. kanonok, püspöki irodalgazgató kíséretében szintén Radnán tartózkodott.

(—) Az élelmezési iparosok céhének tizenkettedik fióka. A Temes királyi helytartóság területére Temesvárot megalakult élelmezési céh nagyszentmiklósi fióka vasárnap délelőtt tartja alakulását. Az élelmezési iparosok a vidéken már számos helyen létesítettek fiókokat és a nagyszentmiklósi lesz a tizenkettedik. A helytartóság területén a következő helyeken alakult meg a céhfiók: Arad, Zsombolya, Lugos, Orsova, Resica, Oravica, Datta, Lippa, Petrozsény, Déva és Szászváros.

A szeptemberi maximális árak szigorúan betartandók

A városi ármegállapító bizottság felhívása

Jelentettük, hogy a város ármegállapító bizottsága a sertéshús árát felemelte, a többi maximális alá eső élelmiszer és közszükségleti cikk árát pedig változatlanul hagyta. Tekintettel arra, hogy a maximális árakat sok helyen nem tartják be, a közönség érdekében találjuk a szeptember hónapban érvényben levő valamennyi maximális árát leközölni.

A LISZT ÁRA

nagyban a malomban kilónként: a fehér liszt mentes a maximális alól, félbarna liszt 8, barna 6.50 lei. Kicsinyben: félbarna liszt 9 lei, barna 7.50 lei. Az árban benne van a papírcsokk ára is. Kenyerárak kilónként: a fehér kenyér mentes a maximális alól, félbarna 9 lei, barna 7 lei. A pékek reggel félkilenc óráig kötelesek barna kenyeret árusítani. A mennyiben ez előbb elfogy, úgy a barna kenyeret kérőknek félbarna kenyeret kell adniok a barna kenyér számára megszbott áron.

HOSÁRAK

kilónként: marhahús sültnek 25 lei, első osztályú leveshús 21 lei, másodosztályú leveshús 18 lei, ser-

téskaraj 38 lei, első osztályú egyéb sertéshús 31 lei, másodosztályú 27 lei, háj 36 lei, zsír 40 lei, töpörttyű 25 lei, nyers szalonna 35 lei. A nyolc hónapon alóli borjúk húsa mentes a maximális alól. A nyolc hónapon túli borjúk húsa rendes marhahúsnak számít. Juhhús eleje 18 lei, hátulja 20 lei. A hentesek és meszarások kötelesek üzletükben a húsárakat láthatóan és olvashatóan kifüggeszteni. Csak olyan húst árusíthatnak, amelyen a vágónid bélyegzője jól látható. Negyven leies zsír természetesen nem kapható és a város illetékes bizottsága itt is utánézhetne.

Cukorárak kilónként: kristálycukor 32 lei, kockacukor 34 lei, porcukor 33 lei, angolcukor 35 lei. Sóárak kilónként: az állami sóraktárban nagyban csomagolás nélkül 2.20, kicsinyben örvölve és csomagolva 3.60 lei. Petróleum kilónként 4 lei.

A polgármesteri hivatal felhívja a közönséget, hogy azokat a kereskedőket és árusokat, akik a maximális árakat nem tartják be, jelentse be a rendőrségnek. Ezekkel szemben szigorú büntetést alkalmaznak.

Szigoru intézkedéseket fogantatosít a rendőrhatalóság a csend megzavarói ellen Gátat emelnek a féktelen rádiózásnak

A temesvári rendőrkvesztura szigorú intézkedéseket tett a fennálló csendrendelet betartása érdekében.

Ez elsősorban vonatkozik a rádiózás féktelenségeire is.

A lakásokban rádiózi, zenélni, gramofonozni reggel nyolc órától este hatig szabad. Este hattól tizenegyig csak csukott ablakok és zárt ajtók mögött lehet és pedig úgy, hogy az a ház többi lakójának nyugalmát ne zavarja. Úgyszintén tilos a la-

kásokban másokat zavaró mulatságot, táncot, zenéiést rendezni.

Este 11 órától reggeli hét óráig a legnagyobb csendnek kell lenni.

A rendőrség ezzel egyidejűleg megtölti a nyilvános helyiségek terraszain a tizenegy óra utáni zenélést. Az egyes kerületi rendőrségek közegeik által ellenőrzik a csendrendelet betartását és az azt megszegőkkel szemben szigorú intézkedéseket alkalmaznak.

Az ujságírás izlése

Váratlanul időszéri írás került a kezünkbe. Lefévre, a kitünő francia ujságíró írta ezt a cikket éppen ma tíz éve lapjában, a Nouvelle Littéraires-ben.

Valamikor, az ugynevezett „áldott békeidőben” az egész ujságírás másként nézett ki, más volt a hangja, a tónusa és a célja is. Az ujságíró beszámolt egy bizonyos eseményről, elmesélte, vagy elcsevegte, hogy itt és itt mi történt, hogy történt, miért történt. Ahogy hivatalosan mondják, nem ilyekedett több lenni, mint „az események szürke krónikása. És — ezt a lapok szelleme is így követte — gőrcsösen, mániákusan ragaszkodott az igazsághoz. A tényekhez.

Igy nőttek ki magukat a nagy ujságírók. Riporterek. Manapság azonban más a helyzet.

A lapok egymással való véres és halálos versengése már rég maga mögé hajtotta azt az elvet, hogy az ujság csupán az események regisztrálására szorítkozzék. A publikumot ez előtt csupán néhány politikus, avagy műkedvelő prókator vasárnapi cikkei igyekeztek jobbra vagy balra befolyásolni. Például a villamos vasut, a cukordrágítás, stb. mellett vagy ellen. A lapok mögött százszáz, milliós tömegek állnak, akiket valóságos kormányoznak a betűk hatalmával, lázítják és csitítják őket, ellenszélűsre és megadásra biztatják őket. Az emberek lusták a gondolkodásra. Az ujság gondolkodik helyettük... a konkurencia pedig „szenzációk” után hajszolja a lap csinálót. Hogy minden nap ott illatozzék a friss pecsenye a nyomdafestékes terítőken. Mindenáron...

Ezen van a hangsúly: mindenáron...

Nagyon jellemző vice az az amerikai riporter-ről, aki megéli egy számára teljesen közömbös, ismeretlen embert, csak azért, hogy aztán kiderítse a szenzációs eseményt.

Vér!

Pikáns dicsőszó! X. előkelőséget tetten érte a neje randevun. Avagy bűnös üzemeket folytat a köztisztvisletben álló bankvezér...

De hisz csak ki kell nyitni egy lapot. A ma reggeli lapot, amit a kávé mellett lapozgatsz, tisztelt olvasó.

Észre se vesszük, hogy uniformizálódik az izlésünk.

A vérszomjunk.

A hisztériánk.

Ezt mind az ujság csinálta.

Ha egy nap nincs bányakatasztrófa, lezuhant repülőgép, kiskitott expressz — tehervonat nem érdekes —, forradalom Braziliában, földrengés Japánban: a lap unalmas... a zegész élet unalmas...

Fáradtak vagyunk.

Meg vagyunk mérgezve!

És az idegek továbbra megereszkednek, akár a lehagolt cimbalom hurjai...

„Hahó! a tizenhárompróbás kokottot feleségül vette a dugszagdaj, paralitikus autógyáros!”

„Hahó! Örökölt a házmaster!”

És aki ezt elolvassa, dr. Derék Polgár, Egyszerű János és a többiek, keserű szájjal, lázas és gyűlölködő tekintettel, a saját nyomorúságuk ellen rugdalóztatva, arra gondolnak: „miért ne sikerülne nekünk is?” És a „Tisztelesség Rózsika szintén úgy véli, hogy a Bestiának volt igaza, amikor felrugta édesmamája levendulaillatú tanácsait...

Hogy az ujság hazudik?

Magától értetődik.

De a differenciálódás elvének megfelelően itt is jelentékenyen különböző fokozatok alakultak.

Kezdetben volt:

1. Szépen hazudni.
2. Érdekesen hazudni.
3. Mulatságosan hazudni.

És most:

Elképesztően, mindenkit földhözvágóan hazudni.

Hogy az olvasó azt mondja ámulatában és bámulatában: „Na, ilyet még nem pipáltam!”

És másnap ismét megvegye a derék nyomtatott lapodét, abban a reményben, hogy még vérfagyasztóbb, még lélegzetelállítóbb hazugságokat talál majd benne...

Ha valaki meginterjúvolná a rotációs gépeket! Ezeket a hatalmas gépkolosszusokat, amelyek milliószámra ontják a papíruhatagokat, ezeket, az értelmes, okos masinákat, amelyek nyomják, vágják és hajtogatják az ujságot: mi a véleményük az ujságról.

Ez lenne egy érdekes interjú.

Mikor a rotációs is szegyné magát...

DELI HIRLAP
automata telefon száma: 28-10

= KÖZGAZDASÁG =

Hatvanöt gabonátárolót építtetett a kormány

Bucurestiből jelentik: Az 1937. évi mezőgazdasági kongresszust II. Carol király Őfelsége megtisztelte legmagasabb látogatásával és beszédében kihangsúlyozta, hogy a mezőgazdasági termelés és konszolidálása érdekében gabonátárolók „szilozók” építésére van szükség az ország fontosabb mezőgazdasági központjaiban.

Őfelsége legmagasabb kívánsága teljesült, mert a kormány ezeket a szilozókat nagyrészt már megépítette. Először 34 olyan gabonátároló szilozó épült, amelyeknek befogadóképessége 20 ezer vagon gabona. Ugyanezen idő alatt megtörtént a versenytárgyalás 44 más szilozó építésére, amelyeknek befogadóképessége 25 ezer vagon lesz. Ezeket a közmunkákat a kormány már kiadta. Armand Calinescu miniszterelnök és Paul Teodorescu légügyi és tengerészeti miniszterek, C. Mihailopol mérnök főinspektor kíséretében meglátogatta a funduleai, sighireanui, ghimpati és márcelesti munkálatokat. Rövidesen sor kerül a többi centrumokban épülő szilozók meglátogatására is. Az első 34 szilozó közel van a befejezéshez és még ez év folyamán átadják őket rendeltetésüknek.

A szilozó sokban különbözik a közértelemben vett gabonarakartáktól. A szilozó és a raktár között alapvető különbségek állnak fenn, úgy átvételi, átadási, mint kezelési és őrzési szempontból.

A szilozóknak magas és meredek falai vannak és belső úrtartalma hasonló egy kutéhoz. Ezt a helyiséget „celulának” nevezik. Egy celula mélysége 20–25 méter között váltakozik, míg befogadó képessége 4-től 10 vagonig terjed. Viszont a megépítés szempontjából a raktár szélességben terjed ki, úgy hogy ugyanazon mennyiség elraktározásához tízszeres területre volna szükség.

Míg a tulajdonképpeni raktárban a beszállítás és kiszállítás többnyire az ember hátán történik, a mérlegelés pedig a tulajdonos saját mérlegével és

ülymódon kizárólag a saját felelősségére, a szilozókban mindezeket a munkálatokat mechanikusan végzik el. A szekerekből a gabonát hatalmas tölcserbe töltik, amelyek alatt automata mérleg van. Ezek a mérlegek ötezer kilogramm súly lemérésére alkalmasak. Az áru tulajdonosa vagy annak megbízottja, aki résztvesz a mérlegelésnél, jegyet kap, a melyre automatikusan rányomódik a megállapított súly. Itt ki van zárva egy a véletlen, mint szándékos tévedés lehetősége. A mérlegelés után miután a tulajdonos megkapja a jegyet az illetékes árúroló, a gabona a mérleg tölcseréből bizonyos futószallagokra hull, amelyek központi emelőruhához szállítják. Innen más csövek segítségével a gabonát a magasba szállítják és innen hull azután a celulákba.

Míg az egyszerű raktárban a tisztítás és osztályozás igen gyatrán történik és hosszú időt igényel, a szilozókban több tökéletesített gép segítségével ezt a műveletet épolyan tökéletesen hajtják végre, mint amilyen gyorsan. Az automatikus mérlegek jelzik a súlyt egy a tisztítás és osztályozás előtt, mint utána. A súlyvesztéséget pontosan meg lehet állapítani. A szilozók tökéletesített szárítókkal vannak felszerelve és ezeknek segítségével a nedves gabona és különösképpen a kukorica minden hátrány és késlekedés nélkül értékesíthető egy a bel-, mint a külföldi piacon.

A szilozók saját villamos központjai, amelyek a szükséges gépezeteket mozgásba hozzák, elengedő energia-tartalékokkal rendelkeznek, hogy villanyvilágítással lássák el a környék falvait, és hogy elősegíthessék több kis gépésített mezőgazdasági és háziipari létrejöttét.

Számos előnye révén a szilozók nagy szerepet hivatottak betölteni a román mezőgazdaság fejlődésében és a földműves réteg életmivójának emelésében.

A tavaszi mélyszántás mellőzése

Az őszi mélyszántást a korai és késői tavaszi növények alá tavasszal nem szántjuk fel, hanem csak fogas boronával, vagy porhanyító eszközökkel munkálhatjuk meg, aszerint, hogy őszi szántásunk elgazosodása vagy összeállása a gyomirtást, illetve a porhanyítást teszi szükségessé. Az őszi szántásnak a célja az, hogy földünket alkalmassá tegyük a téli csapadék és a hólel elraktározására. Már most, ha őszi szántásunkat tavasszal újra felszántjuk, felszínre hozzuk vele a talaj nedvesebb rétegét, amely kiszárad és azonkívül a csiraképes gazmagvak is életre kelnek, amelyek azután vetésünket elgazosítják.

Az a gazda, aki az őszi szántást elmulasztja, tavasszal kénytelen szántani a vetemények alá. A tavaszi szántással azonban várunk kell, míg a földünk kellően megszikkad, nehogy szalonnás szántáshoz jussunk. Kétségtelen, hogy a tavaszi szántással a talaj téli nedvességtartalma elpárolog, továbbá az a várakozási idő, amíg szántani lehet, késlelteti a vetést. Erről minden gazda meggyőződhetett és mégis a legtöbben mellőzik az őszi szántást. Ezek a gazdák az okosbíri talajművelés ellen vétenek éppen úgy, mint azok, akik habár ősszel szántanak is, tavasszal azonban az őszi szántást újra felszántják vagy a tarlóőrést elmulasztják. Vannak ugyan kivételes esetek, amikor az őszi szántást tavasszal fel kell szántani, de ez a körülmény nem jogosíthat fel egyetlen gazdát sem a tavaszi szántás rendszeresítésére. Ilyen eset például az, amikor korán végeztük el az őszi szántást, a sok téli csapadék vagy hőnyomás alatt pedig a talaj túlságosan összefolyt, vagy pedig a hosszú enyhe tél alatt annyira kigazosodott, hogy a fogas borona és a porhanyító eszközök segítségével helyre nem hozható. Ezekben az esetekben a földet tavasszal is meg kell szántanunk.

A gazdák legtöbbször azért szántanak tavasszal mert a kapás növények alá télen, vagy tavasszal került sor a trágya kihordására. Ismerjük be ezen megállapításom helyességét. Nagyon kevés gazdát láttam, aki már nyáron vagy ősszel kihordta volna a trágyát és azt még a tél beállta előtt leszántotta volna. Tény az, hogy a legtöbb trágya a téli hónapok alatt gyűl össze és magában véve ez a körülmény is nagyban hozzájárul a tavaszi szántás kiválásához, hogy a gazdák ezt a trágyamennyisé-

get még alászánthassák. Ebben a megfigyelésben sem kételkedhetik senki.

A heyesen cselekvő gazda úgy jár el a télen őszegyelemlett trágya kihordásánál tavasszal, hogy azt nem teríti szét, hanem a megtrágyázni kívánt földdarab mellé szarvasba rakja és azt a szarvasba rálás alatt letipratja, ha pedig elkészült vele, úgy azt teljesen beföldeli. Az így kezelt trágyát a nyár, vagy az ősz folyamán, amint a termés lekerült, szétteríti és azonnal a szántás alá. Erre a rendszerre a gazda máról-holnapra nem térhet át egyszerre. Kellő jóakarattal és munkabeszorással azonban a haladé gazda egy-két év alatt elérheti azt. Az őszi trágyázásra igen nagy szükség van, már csak azért is, mert az sokkal hasznosabb, mint a tavaszi trágyázás.

Amennyiben semmiképpen nem kerülhető el az őszi szántásnak tavasszal való újbóli felszántása, úgy csak sekély szántást végezzünk, éppen csak annyit, hogy az a magot, vagy a trágyát befogadja. A szántást megpirkadása után azonnal elfogadjuk. Még abban az esetben is szántunk ősszel, ha a tavaszi szántást nem hagyhatjuk el, mert még mindig jobb eredményre vezet az, mint a tavaszi szántás egymagában.

Az okosbíri talajművelést eddigi ismertetésem révén még korántsem merítettük ki. Miről van tulajdonképpen szó? Minden gazdasági munkát mindenképpen el kell végeznünk, ami egy és ugyanazon munkába és befektetésbe kerül. Változtassuk meg eddigi módszereink alkalmazási sorrendjét és vigyünk gazdasági rendszerünkbe olyan újításokat, a melyek révén a több és jobb terméseremény előlése képezze törekvésünk végcélját. A korhadó gazdasági pillérek helyett, amelyekre eddig építettünk, engedjünk szabad folyást minden olyan törekvés irányításának, amely a korszerű gazdálkodás útjait hivatott egyengetni. Ebben a szellemben kívánom szolgálni a magyar gazdátársadalom érdekében.

Meggyesy István

= Teljes nyugalom és fegyelmesség az erdélyi pénzpiacra. A „Tribuna” című kolozsvári lap közli, hogy a nemzetközi események nem hatottak károsan az erdélyi pénzpiacra. A kolozsvári pénzügyek tovább folytatják a kifizetéseket és a betétesek a legnagyobb nyugalomtalansággal. A Nemzeti Bank kolozsvári fiókja minden szükséges intézkedést megtett, hogy a pénzügyi és kereskedelmi életben biztosítsa a fegyelmet és rendet. Teljes a nyugalom az erdélyi pénzpiacra.

A háboruban nem az arany lesz a döntő, hanem a csereáru

Egy francia közgazdász, Charles Patoz egyik ukeletű tanulmányában arról számol be a világnak, hogy minden tökemekenítés ellenére Franciaország jelenleg kerekén százmilliárd frank értékű arany boldog birtokosának vallhatja magát. A Banque de France aranykészlete ma második a világon és sorrendben ugyan messze elmarad az USA nemes-fémkészlete mögött, de megelőzi az angol Bankot.

Charles Patoz azt is elárulja, hogy a francia pénzügyi kormányzat már a kora tavasztól kezdve a háborus tartalékgyűjtés szolgálatába állította minden erejét. Áprilisban, amikor Csehszlovákia elfoglalásának híre az európai tőke fejveszteszen menekült a tengeren túlra, a francia jegybank földalatti kasszáit ötmilliárd értékű újabb aranykészlettel gazdagította. Paul Reynaud pénzügyminiszter július 30-án rádióbeszédében jelentette be, hogy a francia jegybank a második helyezést nyerte el az aranyért folyó hajzában. Míg március végén ez a francia aranykészlet 2500 tonna volt, jelenleg 3000 tonnára rug. A sorrend ezekután a következőképpen alakul: első az USA 14 ezer tonna aranykészlettel, második Franciaország 3000 tonnával, harmadik Anglia 2400 tonnával, negyedik Hollandia 741 tonnával, ötödik Svájc 531 tonnával hatodik Belgium 462 tonnával, hetedik Olaszország 171 tonnával, nyolcadik Németország 28 tonnával. Oroszország és Japánról nem beszél Charles Patoz.

Ne kutassuk, hogy ezek az adatok mennyiben állják meg helyüket. Az olaszellenes megtorlások az abesszini háború idején azt tapasztalta a világ, hogy Róma összehasonlíthatatlanul több arannyal rendelkezett, mint amennyit az olasz bankimutatói elárultak. Lehet, hogy ez az eset másutt is megismétlődik. Tény, hogy az arany az az áru, amelyet köztudomásúlag a világon mindenütt elfogadnak. Akinek aranya van, tetszés szerint vásárolhat anélkül, hogy a fizetés módján tartani magának, az áruval fizet. Ehhez viszont meghatározott kereskedelmi kapcsolatokra, szerződésekre és mindenekelőtt a szerződő országok egymást kiegészítő gazdasági berendezkedésére van szükség.

Két ipari állam tehát nem vásárolhat egymástól árucserével olyan könnyen, mint két olyan állam, amelyek közül egyik ipari, másik mezőgazdasági jellegű. Ez a magyarázata annak, hogy a német birodalom minden kötött pénzgazdálkodása mellett egymagában többet vásárolt és adott el Középeurópában és a Balkánon, mint az összes aranyvezéjű államok együttvéve. Háború van. Az országhatárok sok helyen teljesen bezáródtak, sőt világrészek között is megakadt a gazdasági érintkezés. Aki aranyat gyűjtött, azért tette, hogy portékát vásárolhasson rajta. A hanguly nem az aranyon, hanem az áruberendezésen van. A semleges országok ugyanolyan féltő gonddal ügyelnek a nélkülözhetetlen áruk beszerzésére, mint a háborus felek. Há valaki arany helyett olyan áruval fizet, amire szükségem van, szivesebben veszem, mert az aranyat is csak vásárlásokra használom fel.

A világgazdaság az utóbbi tíz-husz év alatt igen közel jutott a cserekereskedelem uralmához. Csillagászati számokban kifejezhető kereskedelmi forgalom bonyolódott le országok között anélkül, hogy az arany közvetítő szerepét betölthette volna. És most, amikor a holnap aggodalma ül meg a lelkeket, az arannyal sokkal drágább és becsebb az az áru, amellyel a gazdasági önellátásban mutatkozó hiányosságokat lehet kinótolni.

A semleges államok csak előzetes fizetés mellett szállítanak

A gabonapiac üzletmenete nagyon lanya. A legújabb amerikai hírek szerint azonban arra engednek következtetni, hogy az üzleti kilátások sokkal kedvezőbbek a jelenlegi helyzetnél. Csütörtökön ismét megkezdődött a romániai árukivitel és

a dunai kikötőkben több hajó rakodott.

Az árubehozatal nagy nehézségekkel küzd a szállítási bizonytalansága miatt, miután a biztosító intézetek újabbal egyáltalán nem fogadnak el szállítványozási biztosításokat. Ugyanakkor a semleges államok eladói ékei csak a pénz előzetes kifizetése ellenében hajlandók elindítani a megrendelt árukat. A romániai importőrök hajlandók lennének előre fizetni, ha a külföldi eladók biztosítani tudják, hogy az áruk biztonságos kikötőbe érkeznek. Ez a helyzet rendkívül megnehezíti az üzleti forgalmat és a bankok közelélése nélkül ezeket a nehézségeket — mint az Argus is megállapítja — aligha sikerül leküzdeni.

(—) Piaci árak. A temesvári hetipiacra tegnap egyes élelmiszereket a következő árakon adtak: tojás darabja 1.40–1.60, tej literje 5, pasztörizált te 7, vaj kilója 70–90, édes turó kilója 28–40, burgonya 3–4, száraz borsó kilója 12, száraz bab kilója 10–12, zórd bab 10–12, paradicsom 3–4, hagyma kilója 3–4, alma kilója 4–8, körte kilója 4–15, szilva kilója 2–4 lei, tyuk nárja 80–120, liba pár ja 100–200, kacsza párja 70–100 lei.

A bászagi lisztpiac átmenetileg elvesztette az erdélyi vevőket

A temesvári terménypiacon a helyzet csak kevésbé változott. A kínálat továbbra is nagy, keresletben sincs hiány, a buzaár-tékesítés legnagyobb akadályává továbbra is a szállítási nehézségek hiánya. Az intervenció vásárlásaihoz megbízott központi szövetkezet a megyében husz jól megszervezett bevásárlóhelyet dolgozik, úgyhogy a kistermelők is elérnek buzájukat a törvényes 420 leit. A német számlára dolgozó „Dunarex” társaság a vételt egyelőre beszüntette és most a vásárlói tételek elszállításával foglalkozik.

A szállítás legnagyobb nehézségét azonban uszályhajók hiánya képezi. Ez a hiány a Dunán is mutatkozik. Előző évben, amikor az export kisebb volt, mint az idén, naponként öt uszályhajót raktak meg gabonával. Az idegen malmok alig vásárolnak. Ennek fő oka, hogy az általuk örölt lisztet nagyrészt Erdélyben vásárolják fel és ezért a malmok egyikeknek erdélyi búzával fedezni szükségleteiket, miután így mentesülnek a bászagi búzával járó szállítási költségek alól.

A helyi beszerzést megkönnyíti a malmok számára az a körülmény, hogy a buza termés Erdély egyes vidékein, elsősorban Szamos tartomány területén az utóbbi években megháromszorozódott. A helyzet ilyen alakulását természetesen a bászagi gabonatermelők igen súlyosan érzik, annál is inkább, mert

a gabonakereskedők is tartózkodnak a nagyobb buzaárakért való vásárlástól. A rozstermés ugyancsak igen jó volt és eléggé élénk üzletkötések történtek benne egészen a legutóbbi napokig, amikor a vételt ugyancsak beszüntették. Zabban szintén sok az ajánlat, a vételt és a szállítást azonban vagonhiány akadályozza.

(—) A bászagi gabonapiac helyzete a kínálat ellenére üzlettel és csendes, mert a nemzetközi események miatt nincs irredklődés. A piaci árak a következők: Buza 75 kilós 430 lei, tengeri 440 lei, korpa 320 lei, új zab 400 lei, új takarmánvárna 350 lei, tavaszi árpa 430 lei, muharang 400 lei, tökmag 950 lei, káposztarepce 850 lei, lencse 600—700 lei százkilónként.

— Felment az ételolaj ára. Csütörtökön országsszerte megint nem lehetett ételolajat kapni az üzletekben. Mint utólag kiderült, a hírtelen árháji oka az volt, hogy a növényolajkártelet ismét felemelte kilónként egy lejtel az olaj árát. Az utolsó két héten ez már a harmadik áremelés, amelyet mindannyiszor az olaj eltűnése előzött meg.

— Megszűnt a hitelben való eladás. Az Argus jelentése szerint a fővárosi piacra a hitelben való eladásokat beszüntették. A kereskedők csak készpénz ellenében árusítanak. Ennek következtében készpénzhiányt érezni a piacon.

A DZSUNGEL

TITKA

A „Déli Hírlap” eredeti regénye
Írta: K. D.

— Nagy összegbe került nekem magamnak is... Ezer vesztéi és megpróbáltatásba került, amíg el tudtam hozni, nagyon sokaknak segítségét kellett igénybe vennem és ez is rendkívül sok költséget emésztett fel...

— Az árát mondja már, — szakította félbe türelmetlenül Omár.

— Tízezer maund...

— Tízezer maund? Így mondtad Sana Bitru?... Hisz ez örült összeg!...

— Csak annyit, amennyit Balami hercegétől, az ön atyjától is kértem.

— Ó sohasem fog annyit fizetni... De igen, meg fogja fizetni. Tudja mit ér ez a nő, hogy ennél szebbet és tökéletesebbet nem fog látni és nem látott még...

Elhallgatott és felkelt az asztal mellől. Odament az ablakhoz és könnyősen nézett ki rajta, mintha nem érdekelné és egyáltalán nem volna fontos számára, ohajt-e Omár herceg vásárolni, vagy sem.

Az gondolataiba mélyedve maradt az asztalnál. Tervek, ötletek villantak fel előtte, megoldások után kutatott. Azzal a nagy összeggel, amelyet Sana Bitru a nőért kért, pillanatnyilag nem rendelkezett, de talán pár nap alatt elő tudná teremteni. Igen, de az apja ezalatt megelőzi? Mi lesz akkor, mit tehet akkor?

— Ötezer maund, — próbált alkudni, de a kereskedő udvariasan bár, de vissza utasította az alkunak még a gondolatát is. Sajnálkozva rázta meg a fejét.

— Nagyon sajnálom, de nem tehetem, legjobb akaratom mellett sem tehetem. Nem fizethetek rá az üzletre, nem kívánhatja ezt tőlem hercegséged. Még a tízezer maundnál sincs annyit hasznom, amennyit ez a egyszerű portéka megérdemelne.

De nem fogja azt a tízezer maundot megkapni érte!

— Egészen biztos, hogy igen, — mosolygott

— A tűzifa ára. Hunyadmegye, jölehet hatalmas fatermelő vidék, tűzifa-üzlet tekintetében nem dicsekedhetik ma első helyen. Sőt, tekintettel arra, hogy a faipar csak szelészésre és magánosok ellátására dolgozik, az árakban nagyobb változás, mondhatni nincsen. Ma is ab feladó állomás egy vagon bükk hasabútűzifa 5000—5200 leibe kerül. Nem érdeketlen azonban megemlíteni, hogy a fuvardíj körülbelül 15 százalékkal, a munkabérek pedig mintegy 25—30 százalékkal emelkedtek, ami — úgy látszik — egy őszi tűzifaár emelkedésének lesz az alapja.

— Megszűnt a hitel a textilszakmában. A temesvári és bászagi szövetárúkviseletek értesítést kaptak a gyáraktól az árak tíz-husz százalékos emeléséről. A finom árú 20 százalékkal, a tömegárú pedig 10 százalékkal emelkedett. A bekövetkezett háborús viszonyok következtében ugyanis a gyárak fonalhiánytól tartanak és részben ennek tulajdonítható az árak emelése. Ugyanennek a körülménynek a következménye, hogy a megrendelt árú leszállítása vontatottan folyik és a gyárak kizárólag készpénz ellenében szállítanak. Egyik országosan ismert szövetgyár jelenleg készpénz ellenében sem hajlandó nagyban eladásra. A belföldi fonalkészletek jó részét már összevásárolták és kézben tartják, a gyárak tehát joggal tarthatnak attól, hogy nemzetközi szállítási nehézségek esetén a fonalállítás körül nehézségek támadnak.

SPORT

A Kinizsi második bajnoki mérkőzése

A Kinizsi együttese holnap, vasárnap Aradon, a Gloriával játszik B. bajnoki mérkőzést. Az aradi csapat veszélyes ellenfél és a Kinizsinek keményen kell dolgoznia, hogy megállja a helyét. A Kinizsi tavalgy Aradon nagyarányu győzelmet aratott a Gloria felett, míg tavasszal a két csapat döntetlenül mérkőzött.

Bajnokságot irnak ki az iskolák részére. Gabriel Marinescu tábornoknak, a labdarugószövetség elnökének kezdeményezésére a szövetség a tavasz folyamán külön bajnokságot fog kiírni a középiskolák és egyetemek részére is. A nagyszabásu bajnoki küzdelem országos jellegű lesz és annak tervezte már a szövetség elnöke előtt felcszik. Ezzel az intézkedéssel a labdarugás hivatalosan is bevonult Románia középfokú és főiskoláiba.

szokott ravaszágával Sana Bitru és félig lehunyt szempillái mögül kilestet az ablakon, ahova öntelt kifejezéssel mutatott ki.

— Igen, igen... nézzen csak ki hercegséged! Omár odanézett.

Kint az uton festői öltözött lovasok közeledtek, széles tömött sorkokban Sana Bitru háza felé. Utánuk, hatalmas hóféhér elefánt következett, gyémántokkal telítüzdelt aranybrokát palásttal borítva a hátán hínó ringatózott. Omár azonnal ráismert a menetre. Atyja és kísérete volt. Nézte őket és könnyősséget erőltetett magára, bár minden vére a fejébe tödült és halántékában ideges túlfeszültségben lüktetett. Tudta rögtön, mi lehet az oka, hogy Balami hercege meglátogatta Sana Bitrut, a rabszolgakereskedőt. Csak a fehér nőt akarthajja, csak érte jöhet...

És a napok óta benne lappangó sejtések, különös lázadó érzések egy rövid pillanat alatt tetet öltöttek benne, megvilágosodtak bensejében. Szereti, igen, örülten, végtelenül szereti ezt a nőt. Most érezte meg, most vallotta be önmagának, most nem tagadhatja, nem küzdheti le többé. Szereti szenvedélyesen, egész lelkével szereti. Egy szó sem szóltak meg egymáshoz, csak kétszer találkoztak vele, tekintetük csak egy rövid percre kapcsolódhatott egybe, de ez elég volt neki. Elég volt ahhoz, hogy vad, kíngzó féltékenységgel szerezze. Mert ez volt az igazság...

Szenvedélyesen, durván ragadta meg Sana Bitru karját, hogy a kereskedő felszisszent.

— Holnap elhozom nekéd a tízezer maundot, de meg kell ígérned esküvel, hogy nem adod őt oda apámnak...

Az egy szem megröngyedt e'ette és így eltakarta sunyi, kaján mosolyát, amely önkéntelenül is megjelent az arcán.

— Nem tehetem, nem tehetem... nem merészelek szembe szállni atyja akaratával... lehetetlen-séget követel tőlem, amikor ezt akarja... Mindent meg fogok tenni az érdekében, de ígértelem nem tehetek... Allah a tanum, életőben szükségem van erre a pénzre, meg aztán mi lesz akkor, ha holnapig nem tudná előteremteni a k'rdéses összeget?...

Kisebb szünetet tartott, aztán meg alázatosabban folytatta:

— Nagyon sajnálom... jobban mint az gondolná és mint ahogy azt ki tudnám fejezni, de nem

Szabálykönyvet osztanak ki a mérkőzések lafogatói között

Marinescu tábornok rendelkezésére többszáz-ezer példányban most van sajtó alatt a labdarugó-játék népszerű kiadása az összes legújabb módosításokkal, melyet a tábornok-elnök a közönség részére készített. Ezeket a könyvecskéket az egész országban díjtalanul fogják kiosztani a mérkőzések közönségének, hogy a játékszabályokat ne csak a bírók és játékosok, hanem a közönség is ismerje meg. Marinescu tábornok ezen intézkedése mindenestre igen jó propagandája lesz a labdarugásnak.

A szövetség sajtóosztályt létesített. Sajtóosztályt is létesített a labdarugószövetség Marinescu tábornok rendelkezésére, mely „anyaggal” fogja ellátni az ország sporttal foglalkozó lapjait.

Sporthírek mindenfelől

Elmarad a Belgrád—Bucuresti ifjusági mérkőzés is. Ismeretes, hogy a jugoszláv szövetség lemondta a szeptember 10-re tervezett román—jugoszláv válogatott mérkőzést. A lemondás következtében elmarad a Bucuresti—Belgrád ifjusági mérkőzés is, amelyet a nagy mérkőzés előtt bonyolítottak volna le.

Bindea a Venushoz szerződik? Sportkörökben az a hír terjedt el, hogy Bindea a Ripensia válogatott szélsőjátékosa a Venushoz szerződik. A bajnokcsapat körében nem tudnak semmit a játékos átigazolásáról, hasonlóan Bindeának sincsen szándékában átmenni a Venushoz.

Buibas orvosi segélyt kért a szövetségtől. Buibas, az AMTE játékosa, ki a mult év folyamán Kolozsváron lábtörést szenvedett, kérvényt juttatott el a szövetséghez, amelyben orvosi segély kiutalását kérte a szövetségtől. A kérvényt áttették az egészségügyi bizottsághoz.

Toldi elhagyja a Ferenevárost? Budapesti jelentés szerint Toldi Géza visszavonhatatlanul elhagyja a Fereneváros csapatát.

tehetek másképpen... atyja azonnal fizet...

Omár lassan elengedte a karját, amit vaskapocoként tartottak ujjai és arca már mitsem árult el a bensejében lázadó nagy harezól. Hidegen és büszkén mérte végig az előtte kétrét görnyedő és kezeit dörszölő kereskedőt. Ajkai szelén megvót mosó y jelent meg. Legszivesebben öklével vágott volna bele ravasz arcába, sunyi mosolygásába, a melyekről leritt, kiabált a hazugság, de minek ez? Ugysem használna. Már hidegen, könnyősen búcsuzott.

— Rendben van Sana Bitru... Ha azonban atyám mégis megmondolná a dolgot, holnap üzenj értem...

Kezével búcsút intett és gyors, szilárd léptekkel ment ki a szobából, ki a házból, a hátsó kapun, mert nem akart atyjával találkozni.

Két szölya szerette le a Balami herceget az elefántról és bekísérte a kereskedő házába, az öreg az üdvözölő szavak egész áradata fogadta. Az öreg jó-akaratulag mosolygott és miután leereszkedett egy feléje kínált, süppedő párnákkal megrakott székre, rögtön a fargyra tért. Röviden és velősen.

— Ötezer maundot adok érte! Sana Bitru pedig megismételte az előbbi jeletet. Összegörnyedt, meghajolt előtte, arca sármásra változott és kétségbeesetten tördelte kezét.

— Nem tehetem, lehetetlen, oh uram, teljesen lehetetlen... Legkevesebb tízezer maundot kell kapnom érte és még akkor is csak a vele való költségeim térülnek vissza, nem hogy nyerjek rajta...

— Ugy is jó... Akkor egyáltalán semmit sem kapsz érte Sana Bitru. Megértetted?

Az öreg tényleg dühös volt és komolyan haragudott. Látta ezt a kereskedő nagyon jól, de a dolgok jelenlegi állása mellett ez nem aggasztotta. Mosolygott és miközben sajnálkozva vonagatta a vállát, könnyőden megjegyezte:

— Hát akkor nem lesz más hátra, mint a fiatal hercegnek adom mégis... Omár herceg éppen az előbb vót itt ebben az ügyben, de miután hercegséged végleges elhatározását még nem tudtam...

— A fiam? — riadt fel bosszusan az öreg és látható idegességgel keft fel helyéről. — Hát itt volt?

— Igen... Alig öt perce, hogy elhagyta házat...

(Folytatjuk)

Tamás Margitka regényes házassága Harry Steaphon mérnök ural...

A menyasszony és a vőlegény nem ismerik egymást. A sorsdöntő fénykép

Budapestről jelentik: Szőkehajú, szép fiatal lány ül veünk szemben a körúti kávéházban. Itt találkozunk a körúti forgatagban hosszú esztendő óta először, a bizony kissé nehezen ment a felismerés, mert a szőkehajú kislány, amikor évekkézel előtt még Debrecenben élt (ő sem tagadja), barna volt, szép gesztenyebarna. Dehát az idő mulik, a látvány változik az izléssel együtt és így változnak a női hajszínek is — mint ő maga mondja huncut mosollyal.

Tamás Margitka, aki szőke és huszonegyszemézős, most végtelenül boldog, csupa mosoly, és derű, örül az életnek és annak, hogy egy régi, váratlanul felbukkant ismerősnek elmondhatja élete készülő nagy eseményét.

— Megyek Dél-Amerikába — mondja.

— Szüleiivel? — kérdezzük.

— Nem, ők maradnak, én a jövődöbéli férjemhez utazom.

A feketekévet vidáman kavargatja és közben érdekes történetet beszél. A jövődöbéljéről, akit Harry Steaphonnak hívnak, amerikai állampolgár, de Argentínában él, ahol egy hatalmas vállalat építésmérnöke. Az ismerkedésről beszél, amelynek az az érdekessége, hogy

A napszamos bankhivatalnok

Nézzük a fényképet, aminek Tamás Margitka a boldogságát köszönheti és belátjuk, hogy annak a délamerikai fiatalembernek, Harry Steaphonnak alapos választéka lehetett, mert csupa szép kislány mosolygott a fényképről. De a legszebb, nos a legszebb mégis csak a csikósszürös Margitka.

Hát persze, az is érdekes, hogyan került a fénykép oda a buenos-ayresi mérnök urhoz. Ugy történt a dolog, hogy az egyik fiatalember, aki a hortobágyi vendégek között volt, még tavaly ősszel kivándorolt és Argentínában telepedett le. Pénze annyi volt, hogy néhány hétig, amíg állást keresett, fenn tudta magát tartani, de az egykori banktisztviselő számára nem tulságosan sok elhelyezkedési lehetőség kínálkozott az argentin fővárosban. Végül is

elment napszamosnak az egyik építési vállalat-hoz.

Itt ismerkedett meg Harry Steaphonnal, aki ugyanannak a vállalatnak a mérnöke, s akivel azután sürün elbeszélgetett. A mérnök és a napszamos jóba lettek és így következett azután be, hogy egy alkalommal a magyar fiatalember megmutogatta az itthoni fényképeket. Előkerült a hortobágyi felvétel is, amelyet a fiatal mérnök úr szokatlanul hosszú

menyasszony és vőlegény még most sem ismerik egymást,

mégis nagyon-nagyon szerelmesek egymásba!

A dolog úgy kezdődött, hogy Tamás Margitka, aki szüleiivel együtt már évekkézel előtt költözött a debreceni öreg Csapó utcából a budapesti Rottenbiller utcába, az elmúlt nyáron néhány hétre meglátogatta nagymamáját, aki még mindig ott lakik a nagytemplom szomszédságában.

— Otthon aztán remekül éltem — meséli, — mindig együtt voltam régi barátóimmal és ismerőseimmel. Jártunk a strandra és egyszer kimentünk a Hortobágyra is, ahol addig még sohasem jártam. Nagy társasággal voltam együtt és kitűnően éreztük magunkat a pusztán, ahol egyikünk felvételt is készített a csoportról. Ki úgy állt a fényképezőgépi elé, ahogyan tudott. Én például magamra vettem az egyik előtöltött kölcsonkért szírt és úgy álltam a lencse elé — pedig

akkor még nem tudtam, hogy ennek a fényképeknek milyen sorsdöntő jelentősége lesz az életemben.

Retiküljéhez nyul és keresgélni kezd benne. Sokáig keresgél, mert sok minden van a hatalmas retikülben, de egyszerre csak előkerül egy fénykép.

— Nézze, itt van a másolata — mondja — ennek a felvételnek köszönhetem a boldogságomat.

ideig nézegetett, azután visszaadta. De másnap ismét elkérte új barátjától a pusztasági felvételt és most már aziránt érdeklődött, hogy ki az a szép szőke lány, akin olyan furcsa öltözék van.

— Margitnak hívják, de hogy milyen Margit, azt bizony nem tudom, — hangzott a felelet.

MESEBELI KIRÁNDULÁS

Harry Steaphon mérnök úr azonban olyan nagyon érdeklődött, hogy a fiatalember megígérte, itthoni ismerőseitől megkérdezi levélben a szőkehajú kislány nevét és címét. Így tudta meg aztán az amerikai mérnök, hogy kit ábrázol a csikósszürös felvétel és nyomban leült levelet írni Tamás Margitkának. Azt írta, amit már ilyenkor szokásos, hogy nagyon megtetszett a fényképe, szeretne vele levelezni — ha a Miss is úgy óhajtaná. Még a fényképet is elküldte.

Tamás Margit kisasszony a maga egészen szűk angol tudásával választott és ettől kezdve rendszeres lett a levelezés. A magyar kislány megtanult angolul, úgyhogy a levelezés egyre könnyebben ment és amikor Harry Steaphon először leírta, hogy szerelmese a szőke kislányba, a szőke kislány is bő részletességgel tudta biztosítani hasonló érzelmeiről. És

mi kell még egyéb a boldogsághoz? Utlevél és hajójegy.

— Megvan minden — mondja vidáman Tamás Margitka. — Szeptemberben elindulok és mire megérkezem, októberben megesküszünk. Ha maga tudná,

mennyire szeretném már a valóságban is látni a vőlegényemet!...

És hozzátészi:

— Valahogyan úgy tünik fel előttem az egész, mint

egy mesebeli kirándulás.

Igaz, nagyon rosszul esik és fáj mindent itthagynom, de a vőlegényem azt írta, hogy minden két esztendőben háromhónapi szabadságot kap és akkor hazajövünk látogatónak.

S azután:

— Akkor majd elmegyünk a Hortobágyra és elvisszük magunkkal egy olyan csikósszüröt, amilyenben először látott meg Harry Steaphon mérnök úr.

Rádió

SZOMBAT, SZEPTEMBER 9.

Bucaresti. 7: Hanglemezek, torna, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12: Időjelzés. 12.05: Hanglemezek. 13: Látványosságok. 13.10: Hangverseny. 14.10: Hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. 15.10: Időszéri közlemények. 18: Országőrök órája. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.01: Felolvasás. 19.16: Hangverseny. 20.05: Felolvasás. 20.20: A rádió zenekara. 21: Rádióüzenetek. 21.15: A hangverseny folytatása. 21.30: Hanglemezek. 22: Sporthírek. 22.25: Hanglemezek. 23: Hírek. 23.15: Hangverseny. 23.45: Hírek francia és angol nyelven.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, közlemények, hanglemezek. 11: Hírek. 11.15: Ifjúsági rádió. 11.45: Mit nézzünk meg? 13.10: Cigányzene. 13.40: Hírek. 14.30: Hanglemezek. 15.30: Hírek. 17.25: Szentiványi Jenő meséje. 18: Hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. 18.10: Előadás. 18.40: Hangverseny. 19.10: Felolvasás. 19.30: Cigányzene. 20.15: Hírek. 20.25: Szalónzene. 21.10: Talizmán. Hangjáték két részben. 22.40: Hírek, időjárásjelentés. 23: Cigányzene. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24: Tánclémezek.

Budapest II. 19.45: Mezőgazdasági félóra. 20.25: Hanglemezek. 21: Hírek. 21.20: Katonazene.

Bécs. 7.30: Könnyű zene. 8: Hanglemezek. 9.30: Rendőrzenekar. 12: Hangverseny. 14.15: Strauss János hangverseny. 15.10: Szórakoztató zene. 16.30: Enekkar. 17: Szimfonikus zenekar. 18.10: Rádiózenekar. 19.10: Hüffer. Oratórium.

Varsó. 7.50: Lemezek. 12: Dalok. 12.25: Francia dalok és indulók. 16.15: Angol szalónzene.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: állaskeresés, elveszett tárgyak, eltűnt személyek, fürdő- és gyógyhely hirdetések szavankint egy leu. Levelezés és Házasság nem közölhető, minden más rovatban szavankint kettő leu. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Bratianu 3. II. kerület: Popovici trafik, Piata Badea Cárta 8. — Kardos-trafik, Piata Traian (szerb templom mellett) Grósz-trafik, Calea Dorobantilor 2. III. kerület: Flauder-trafik, Piata Lahovari IV. kerület: March-trafik, Piata Küttli. — Nőgrády-trafik. (Corso mellett). — Schmidt-trafik, Piata Dragalina 6. Telefon 45-06. — Vittek-trafik. Bul. Carol 54. — Galgóczy-trafik, Strada Bratianu 15/a. Telefon: 45-13.

Allást keres

Mosást vasalást házakban. lelkiismeretesen vállal tiszta asszony (úgyszintén otthoni mosást is) Kovács, III. Wilhelm Mühle-u. 10. 1243

Lagson betegápolónői. házvezetőnői vagy ehhez hasonló állást keres. Fazekas I. Bratianu-tér 2. II. em. 1645

Alkalmazás

Lejáró szakácsnő azonnalra kerestetik, aki a román konyhához is ért. I. Boulevard Regina Maria 17. 1242

Szobalány, éves bizonyítványokkal, szeptember 15-re felvétetik. I. Rózspark sarok „Haus a. d. Sonne”. 1312

Szép akar lenni?

Használjon K O L K A-féle lilium-tejkrémet, lilium-tejszappant és lilium-pudert, három színdob. Kaparató kizárólag a

Városi gyógyszerertárban

a „Fekete Sashoz” az Arany Szarvas épületben I. Piata I. C. Bratianu.

Lakas

Bátorozott szoba fürdőszobahasználattal, esetleg teljes ellátással azonnalra kiadó. IV., Str. Mircea Voda 3. 1039

Bátorozott szoba folyóvízzel, fürdőszoba használattal az erzsébetvárosi villanegyedben kiadó. III., Str. General Mesoiu 7. 1378

Atas-vétel

Női tálikabát, jókarban lévő, megvételre kerestetik. II., Str. Scolii 13. Gilde. 189

„Quo vadis Európa” a legaktuálisabb könyv, a háború okairól, a világ fegyverkezéséről és Európa jövőjéről. Orich Viktor műve ma a legérdekesebb politikai és történelmi tanulmány. 1504

Hűtőnéle

Házorzó kutyámat oda ajándékoznám illetkedvelőnek. Freidorf, XXVI. uca 21. szám. 183

Hirdessen a Déli Hírlap-ban